

Univerzita Karlova v Praze  
Právnická fakulta

Katedra správního práva a správní vědy


Právní úprava státních svátků v České republice:

Historický vývoj, současný stav a mikrokomparatistická právní studie

Autor: Milan Kučera

Vedoucí práce: JUDr. Helena Prášková, CSc.

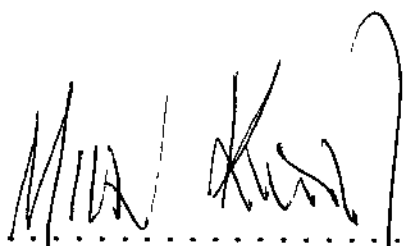
*Pokračují převzetí  
druhou kopii své dipl. práce  
24. 6. 2007*



Praha 2007

Prohlašuji, že jsem diplomovou  
práci vypracoval samostatně pod  
vedením JUDr. Heleny Práškové, CSc.  
V práci jsem použil zdroje a  
literaturu uvedené v seznamu.

Praha, 1. června 2007



.....

podpis diplomanta

## 1. Úvod

Česká republika je státem evropské kulturní tradice. Po celou dobu jejího vývoje i za dob státních útvarů, na jejichž hodnoty a tradice navazuje jako jejich právní nástupce, nebylo období, které by nějak výrazně s evropskou kulturní tradicí kontrastovalo. Ať už byly České země v průběhu minulých staletí suverénní, či v područí jiného státního útvaru, za dob nacistické okupace i nesamostatnosti v rámci Habsburské monarchie, vždy se jednalo o postavení založené na evropském kulturně historickém prostředí. Toto prostředí je vázáno na myšlenky křesťanství, v jehož světle se evropské národy poslední dvě tisíciletí vyvíjely. Jeho hmotným projevem promítajícím se do kultury jsou pak předpisy kanonického práva. Není tedy s podivem, že jak kalendář současný tak i jeho proměny v minulých několika staletích silně odrážejí kalendář církevní, daný Kodexem kanonického práva, nebo přinejmenším do značné míry sledují jeho osnovu.

Pohled na svátky v dobách minulých je též třeba chápat v souvislosti s každodenním životem prostého lidu; mnohdy lidu negramotného, zato téměř po celou dobu existence státních útvarů na našem území výhradně lidu křesťanského, ať už konfese katolické či evangelické. A slavení svátků - projevování úcty ke konkrétním duchovním hodnotám - je a bylo výrazem víry a lidové zbožnosti a nikoli z nařízení vrchnosti, a to se v době moderní přenáší do pozitivního práva. Tato víra, zbožnost a úcta lidu dostaly tedy podobu zákonných norem. Tento náhled nám přináší zajímavý poznatek, tedy že pozitivní právní úprava v oblasti státních svátků je právním odrazem toho, co lidé považují za správné, a nikoli opačně, tedy shora subjektům uložená povinnost *facere* či *non facere*, jež by neměla základ v přirozeném vývoji naší

společnosti. Stejně tak i v dobách před vznikem samostatného Československa slavili lidé ty svátky, o nichž věřili, že se slavit mají, zpravidla proto, že se s nimi setkávali při homiliích na nedělních bohoslužbách. V našem dějinném vývoji není znám případ státního svátku, který by byl právním předpisem vnucen lidu proti jeho vůli třeba jako výraz politické přináležitosti, a to ani v době nesvobody mezi lety 1948 - 1989. Vždy existovala značná část naší společnosti, jež měla za správné vyjádřit jistým dnem v roce úctu k tradici, osobě nebo významnému aktu. A protože mnoho ze státem uznaných svátků má vztah k významným osobám a milníkům naší státnosti (odtud též výraz „státní svátek“), je úcta k oslavovaným a připomínaným osobám nebo významným událostem znakem národní sounáležitosti a výrazem vědomí české státnosti.

## 2. Udělování státních vyznamenání, medailí a řádů

V preambuli Ústavy ČR se český lid přihlašuje k obnově samostatného českého státu i ke všem dobrým tradicím české státnosti. Jeden ze způsobů posilování lidového vědomí státnosti a národní sounáležitosti je udílení státních vyznamenání, medailí a řádů. Česká republika tímto oficiálním a veřejným způsobem přiznává úctu osobám, které pro národ něco vykonali nebo představují hodnoty či povahové rysy, k nimž se v rámci v preambuli Ústavy zmíněných dobrých tradic hlásíme nebo jež jsou příkladem hodným následování.

Právní úprava udělování a propůjčování státních vyznamenání je obsažena v zákoně o státních vyznamenáních České republiky<sup>1</sup>.

Propůjčením nebo udělením státních vyznamenání České republiky oceňuje stát jejich vynikající občanské zásluhy o budování svobodné demokratické společnosti, výsledky práce, úsilí o obranu vlasti, hrdinské a jiné výjimečné činy. Vyznamenání jsou propůjčována nebo udělována pouze fyzickým osobám, což plyne ze zákona, ale podrobnější specifikace vyznamenávaných zákon již neuvádí.

Rozdělují se na vyšší a nižší vyznamenání, vyšší jsou řády, nižší medaile. Vyšší se udělují těm, kdo nejsou občany ČR a propůjčují těm, kdo občany jsou. Medaile se udělují. Rozdíl mezi propůjčením a udělením spočívá v osudu insignie po úmrtí nositele. Udělená insignie se stává součástí dědictví, propůjčená se vrací prezidentu republiky. Zvláštní právní režim má insignie udělená, jež by se stala po smrti zůstavitele bez dědiců odúmrtí. Pokud není, kdo by insignií po smrti vyznamenaného zdědil, automaticky se insignie navrácí prezidentu republiky a to skrze Kancelář prezidenta republiky.

Udělování státních vyznamenání je každoročně slavnostní ceremonie pořádaná tradičně na Pražském hradě, a v souladu se zmíněným zákonem se koná vždy ve státní svátek, buď 1. ledna nebo 28. října<sup>2</sup>. Tímto způsobem je zajištěna nejen jistá důstojnost této ceremonie, ale zároveň je vyjádřen vztah k připomínce české státnosti.

### **3. Současná právní úprava svátků a jiných památných dní a jejich historický a právněhistorický vývoj**

Tato diplomová práce se odkazuje na právní předpisy platné k datu uzávěrky práce, ke dni 15. května 2007.

Platná právní úprava svátků a jiných památných dní v České republice je dána zák. č. 245/2000 Sb.<sup>3</sup> ve znění novel, zák. č. 101/2004 Sb.<sup>4</sup> a zák. č. 129/2006 Sb.<sup>5</sup>

Zák. č. 245/2000 Sb. o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu rozděluje všechny dny nemající charakter všedního dne do následujících kategorií:

- Státní svátky (§1)
- Ostatní svátky (§2)
- Dny pracovního klidu (§3)
- Významné dny (§4)

Účinnosti nabyl zákon dnem vyhlášení, tj. 29.6.2000.

Novela z r. 2004 přináší jen drobné změny, a to:

---

<sup>1</sup> zák. č. 157, ze dne 9. července 1994, Sb. částka 50, str. 1638

<sup>2</sup> § 13 *ibid.*

<sup>3</sup> "o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu" ze dne 29. června 2000, Sb. částka 73 str. 3526. Dále v textu práce již jen jako "svátkový zákon".

<sup>4</sup> zák. č. 101 / 2004 Sb., kterým se mění zák.č. 245 / 2000 Sb., o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu ze dne 10. února 2004, Sb. částka 32, str.1542

- Přejmenování Dne osvobození (8. květen) na Den vítězství
- K významným dnům 12. března (Den přístupu České republiky k Severoatlantické smlouvě) a 5. května (Květnové povstání českého lidu) nám přibyly následující dny: 27. leden - Den památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti, 8. březen - Mezinárodní den žen, 27. červen - Den památky obětí komunistického režimu a 11. listopad - Den válečných veteránů

Novela z r. 2006 přidává 3 nové jiné významné dny:

7. duben (Den vzdělanosti)

15. květen (Den rodin)

10. červen (Vyhlazení obce Lidice)

### 3.1 Právní statut

Zákon přiznává státním svátkům a ostatním svátkům rovné postavení, jejich rozlišení tedy neleží v rovině pozitivněprávní, nýbrž spíše v rovině hodnotového pohledu, neboť v ostatních oblastech práva mají státní svátky a ostatní svátky stejný dopad. Obě kategorie mají díky § 4 charakter „dne pracovního klidu“. Tento právní pojem však v tomto zákoně definován není a pro jeho definici musíme jít do Zákoníku práce, do § 91 odst. 1.<sup>6</sup>

#### 3.1.1 Den pracovního klidu

Jedná se o den, kdy má zaměstnanec nárok na nepřetržitý odpočinek, tedy v tento den mu a *contrario* odpadá povinnost

---

<sup>6</sup> zák. č. 129 / 2006 Sb., kterým se mění zák. č. 245 / 2000 Sb. o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu, ve znění zákona č. 101 / 2004 Sb." ze dne 14. března 2006, Sb.částka 45, str 1562

odvádět zaměstnavateli smlouvenou práci, není-li stanoveno nebo smlouveno jinak. Podobnou právní úpravu, ač v podrobnostech se lišící, nalezneme v oblasti pracovněprávních vztahů se zaměstnanci ve státní službě i v v platném znění, ve služebním zákoně<sup>7</sup>.

Zcela jiné postavení však mají jiné významné dny, které podle § 4 svátkového zákona statut dne pracovního klidu nemají, a jedná se tedy o pracovní dny<sup>8</sup>.

Zákon sám o sobě je velmi stručný, šest paragrafů včetně zrušovací klauzule. V podobě současné právní úpravy má tedy Česká republika 7 státních svátků, 6 ostatních svátků a 9 jiných významných dnů. Jejich data a názvy jsou uvedeny zde.

---

<sup>6</sup> zákon č. 262 / 2006 Sb., zákoník práce, ze dne 21. dubna 2006, Sb. částka 84, str. 3146

<sup>7</sup> zák. č. 218 / 2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech, ze dne 26. dubna 2002, Sb. částka 84, str. 4914

<sup>8</sup> § 4 odst. 2 cit.zák.



### **3.2 Státní svátky**

1. leden - Den obnovy samostatného českého státu, 8. květen - Den vítězství, 5. červenec - Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje, 6. červenec - Den upálení mistra Jana Husa, 28. září - Den české státnosti, 28. říjen - Den vzniku samostatného československého státu, 17. listopad - Den boje za svobodu a demokracii

### **3.3 Ostatní svátky**

1. leden - Nový rok, Velikonoční pondělí, 1. květen - Svátek práce, 24. prosinec - Štědrý den, 25. prosinec - 1. svátek vánoční, 26. prosinec - 2. svátek vánoční

### **3.4 Jiné významné dny**

27. leden - Den památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti, 8. březen - Mezinárodní den žen, 12. březen - Den přístupu České republiky k Severoatlantické smlouvě (NATO), 7. duben - Den vzdělanosti<sup>9</sup>, 5. květen - Květnové povstání českého lidu, 15. květen - Den rodin<sup>10</sup>, 10. červen - Vyhlazení obce Lidice<sup>11</sup>, 27. červen - Den památky obětí komunistického režimu a 11. listopad - Den válečných veteránů.

Fakt, že se památná událost nebo pro národ významná osoba uctí svátkem, ať v té či oné slovní podobě, vypovídá o tom, že se jedná o událost nebo osobu nevšední a že pro národ má takové připomenutí značný význam.

### **3.5 Další významné události**

Existuje přes čtyřicet událostí, činů a jiných hodnot, jejichž každoroční připomínání v podobě oslavy nebo svátku

---

<sup>9</sup> Novela, zák. č. 129/2006 Sb., viz výše

<sup>10</sup> ibid

navrhují státům ke zvážení různá nadstátní seskupení, od UNICEFu a UNESCO až po Valné shromáždění Organizace spojených národů, a to mnohdy formou právního dokumentu značné kulturněpolitické hodnoty<sup>12</sup>. Těmto dnům by vzhledem k jejich myšlenkovému obsahu nejlépe vyhovoval statut § 4 cit. zák., důvodovou zprávu by šlo takřka inkorporovat z původního mezinárodního dokumentu, takže právně technické řešení by bylo velmi nenáročné. Přesto však trvá Česká republika na méně než polovičním počtu dnů s výjimečným postavením, na pouhých sedmi svátcích státních, šesti ostatních a devíti významných dnech, tedy celkem 22 dnech, z toho jen 13 dní je tak mimořádných, že mají statut dne pracovního klidu.

#### **4. Státní svátky**

##### **4.1 1. leden - Den obnovy samostatného českého státu**

Tento „dvojjediný“ svátek je jediným dnem v roce, který spadá zároveň pod právní úpravu „státní svátky“ i „ostatní svátky“. Zákon č. 555 / 1919 Sb. z. a n. jej označoval za památný den; novelizace doznal zákonem č. 93 / 1951 Sb., kdy mu byl změněn statut tak, že spadal pod ostatní dny pracovního klidu<sup>13</sup>. Svůj dvojjediný statut získal díky zákonu č. 245 / 2000 Sb., který jej poprvé v národní historii výslovně uvádí pod § 1 (státní svátky) i § 2 (ostatní svátky) a tento svůj statut si Nový rok podržel až do dne uzávěrky této práce.

Tímto státním svátkem si český národ připomíná 1. 1. 1993, tedy první den, kdy byla Česká republika samostatným, suverénním státem a ne již součástí federativního dvojstátí československého. Dnes je již těžké soudit, zda rozdělení

---

<sup>11</sup> ibid

<sup>12</sup> Rezoluce, doporučení, návrhy, deklarace, společné postoje aj.

<sup>13</sup> tedy nikoli státní svátek ani jiný památný den

federace vzešlo z vůle jeho lidu nebo bylo motivováno politickými úmysly tehdejších špiček České národní rady a Slovenské národní rady.

#### **4.2 8. květen - Den vítězství**

Je všeobecnou znalostí, že druhá světová válka skončila v Evropě počátkem května roku 1945. V průběhu československé historie posledních pěti dekad však historici i politici argumentovali různými daty, kdy vlastně válka pro náš národ opravdu skončila a kdy, pokud vůbec, bychom měli tomuto dni věnovat památku. Den, kdy si národ připomínal oběti války, se posouval mezi třemi daty, z nichž každé mělo své opodstatnění: 5. květen, 8. květen a 9. květen.

##### **4.2.1 Pražské povstání**

5. květen je den výročí Pražského povstání, což je pro Čechy den, kdy začalo osvobození celé země od německých okupačních vojsk. Oslava Pražského povstání na celonárodní úrovni však byla nepřijatelná zejména pro Moravany, kteří ve snaze prohlásit tento den za státní svátek spatřovali vrcholný výraz pragocentrismu. Slovákům 5. květen nijak nevadil, neboť Slováci si již od konce války připomínali své vlastní datum, „29. august<sup>14</sup>“. Proto se návrh zákona z pera prezidenta republiky Dr. Beneše týkající se památky Pražského povstání nakonec neujal<sup>15</sup>.

Otázka správnosti oslavy ukončení druhé světové války spíše na 8. nebo 9. května má aspekt politický a geografický. 6. května 1945, po podepsání dílčích kapitulací na italské i západní frontě, žádali spojenci i bezpodmínečnou úplnou

---

<sup>14</sup> Večer 29. srpna 1944 došlo z rozkazu vojenského ústředí ke Slovenskému národnímu povstání, jehož centrem byla Banská Bystrica.

<sup>15</sup> Viz kapitola Jiné významné dny, podkapitola Květnové povstání českého lidu.

kapitulaci, a proto přiletěl vpozdvečer do francouzské Remeše vrchní velitel německého Wehrmachtu generál Alfred Jodl.

Generál Alfred Jodl byl ochoten spojencům podepsat onu úplnou bezpodmínečnou kapitulaci, ale vymínil si 48 hodin odkladu účinnosti pod záminkou, aby stačil zprávu doručit všem bojujícím jednotkám a nedocházelo ke zbytečným ztrátám na životech<sup>16</sup>. Spojenci souhlasili, kapitulace byla podepsána téže noci, tedy 7. května ve 2:41 a účinnosti nabyla podle odstavce 2 ve 23:01 dne 8. května<sup>17</sup>. Za spojence podepsal vrchní velitel spojeneckých sil generál Walter B. Smith a za Rusko náčelník sovětské západní vojenské mise generál Ivan Susloparov. Naneštěstí mezi Remeší, kde byl dokument podepsán, a Moskvou, ústředím Sovětského generálního štábu, za nějž svým podpisem Susloparov jednal, je časový posun. Tedy ve chvíli, kdy německá vojska začala skládat zbraně, bylo v Moskvě a potažmo na celé východní frontě již po půlnoci, dne 9. května 1945. Navíc Josef Stalin oficiálně vyhlásil sovětskému lidu německou kapitulaci rozhlasem a v tisku až brzy ráno, ač tou dobou na frontě pilně probíhalo odzbrojování již několik hodin.

Z vyličení událostí je tedy zřejmé, že se československý lid rozděloval v průběhu soudobých dějin do dvou táborů. Prvý, který viděl naši přináležitost k východnímu bloku a jako památku obětem sovětského lidu především na východní frontě dává přednost Rusy tradičně uznávanému 9. květnu, a druhý tábor, který spatřuje naši blízkost k Západu či považuje za účinný čas místa podpisu kapitulace a nikoli jejího výkonu.

---

<sup>16</sup> Později při soudních přelíčeních norimberského procesu s válečnými zločinci se generál Jodl několikrát chlubil, že odkladem účinnosti Aktu kapitulace o 48 hodin zachránil na 700.000 německých vojáků na frontě před ruským zajetím a tvrdil, že by jich byl zachránil ještě víc, kdyby mu byl generál D. Eisenhower povolil čtyři dny namísto dvou.

<sup>17</sup> Druhého dne se na nátlak Josefa Stalina německá kapitulace opakovala ve slavnostnější formě v troskách rozbořeného Berlína, tedy existují dva Akty kapitulace, které se liší v osobách, které ji podepsaly, nikoli však v právně technické části. Stalin prý trval na tom, aby celé Německo vidělo, že v rozbořeném hlavním městě pod kontrolou spojeneckých vojsk je

Původní právní úprava konce války připadající na 9. květen, den s právním statutem státního svátku „Výročí osvobození Československa Sovětskou armádou“, se stal součástí zákona č. 93 / 1951 Sb.<sup>18</sup> Tato úprava vydržela až do porevoluční doby, přesněji do roku 1991. Zákonem č. 218 / 1991 Sb. se tento státní svátek přesunul z 9. května na 8. května<sup>19</sup>.

#### **4.3 5. červenec - Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje**

Bratři věrozvěsti, učitelé národa či slovanští apoštolové, Cyril a Metoděj, původními jmény Konstantin a Michal, jsou křesťanští světci, jejichž zásluha o gramotnost a kulturu našeho národa je nesporná a jejichž práce a odkaz vytyčili cestu vzdělanosti v našich zemích na dlouhé období. Proto je tedy jejich oslava, jakož i připomenutí všeho, co nám tito mnohostranní vzdělanci přinesli, jen malým poděkováním jejich památce.

Datum 5. července bylo určeno Parlamentem Republiky československé za den památky těmto světcům jakožto Den svatých Cyrila a Metoděje, slovanských věrozvěstů, a to zák. č. 65/1925 Sb z. a n. o státních svátcích a památných dnech Republiky československé ze dne 20. března 1925, tisk 5119.

##### **4.3.1 Dějinné přiblížení**

V druhé třetině devátého století český kníže Rastislav viděl nutnost systematického vzdělávání českého lidu a

---

bezpodmínečná kapitulace symbolem totální porážky německého národa, neboť se obával vzdoru, kdyby jediná kapitulace proběhla na území dříve porobené Francie.

<sup>18</sup> Zákon "O státním svátku, o dnech pracovního klidu a památných a významných dnech" ze dne 2. listopadu 1951., Sb. str. 250

<sup>19</sup> Při projednávání návrhu tohoto zákona probíhaly ve federálním shromáždění živé poslancecké diskuze. Za všechny cituji vystoupení federálního poslance Miloše Zemana, pozdějšího předsedy ČSSD a předsedy vlády ČR: "(...) termín 9. května byl - jak už zde bylo několikrát řečeno - zvolen účelově po odmítnutí původního návrhu prezidenta Beneše na 5. květen. Byl zvolen tak, aby textace tohoto státního svátku mohla znít „Den osvobození Československa Sovětskou armádou“. Tento zákon byl přijat v roce 1951. My jsme se pouze dopustili té drobné, přímo karkovské absurdity, že jsme novelou opravili textaci a ponechali datum, jako kdyby mezitím nebyla souvislost."

sjednocení kultury i řeči slovanských kmenů na svém území, a proto roku 860 jako posílá do Říma list se žádostí o učitele k papeži Mikuláši I. Papež však po zdoluhavém vyjednávání Rastislavovy podmínky odmítá, a tak zkusil Rastislav roku 863 požádat byzantského císaře Michala III. a zároveň byzantského patriarchu<sup>20</sup> Fótia o totéž. Zde uspěl a mezi lety 863-865<sup>21</sup> přišli na naše území solušští bratři a mniši Cyril a Metoděj.

Na přání knížete Rastislava vypracovali abecedu. Té dali 38 hlásek a nazvali ji hlaholice<sup>22</sup>. Dále vypracovali mluvnická i lexikální pravidla slovanského jazyka, což měla být obecná a univerzální varianta dialektů slovanských kmenů na našem území, která by sloužila jako sjednocující kulturní prvek. Pořídili v hlaholici překlad misálu, žaltáře, brevíře a promluvu k evangeliím nazvanou Proglas<sup>23</sup>.

Staroslověnština se stala kulturním pojítkem slovanských kmenů na území Čech, Moravy i Slezska, neboť byla velmi podobná původním dialektům. Rozšířila se také tím, že veškerá liturgie probíhala na přání knížete právě staroslověnsky. Papež Hadrián II. Roku 867 papežskou bulou *Gloria in Ecelsis Deo* prohlásil, že neshledal na staroslověnské liturgii nic závadného<sup>24</sup> a povoluje tedy oficiálně tuto národní liturgii pro celé území.

Bratři také společně založili klášterní překladatelskou školu, jež pokračovala v jejich překladovém díle a roku 883 dokončila překlad všech knih Bible vyjma Knih makabejských.

Konstantin zemřel na své misi v Římě 14. února 869 po dvou měsících těžké nemoci. Po jeho smrti Metoděj pokračoval a

<sup>20</sup> Ačkoli jde o období před tzv. Velkým schizmatem (1054), byzantsí patriarchové měli církevně-správní postavení podobné latinskému diecéznímu biskupovi, byl vrchním administrátorem eparchie.

<sup>21</sup> Prameny se rozcházejí.

<sup>22</sup> Znak hlaholice byly postaveny zčásti na kurzívě tehdejší obecné řečtiny a zčásti na arabštině.

<sup>23</sup> "Předmluva"

<sup>24</sup> Jedná se o tzv. *papežské nihil obstat*

když na jeho žádost papež Hadrián II. vytvořil novou arcidiecézi panonsko-moravskou, vysvětil Metoděje na biskupa a jmenoval jej arcibiskupem. Arcidiecéze zahrnovala dnešní Moravu, východní Rakousko a západní Maďarsko. Metoděj umírá 6. dubna 885<sup>25</sup>.

#### **4.4 6. červenec - Den upálení mistra Jana Husa**

Památka upálení mistra Jana Husa v německé Kostnici dne 6. července roku 1415 vstoupila do československého právního řádu zákonem č. 555 / 1919 Sb. z. a n. jako tzv. památný den. Zákon č. 93 / 1951 Sb., který nahradil onu původní úpravu z roku 1919, ponechal 6. července beze změn, zákon byl totiž částečnou republikací původního zákona 555 / 1919 Sb. v platném znění. Zákon č. 167 / 1990 Sb. učinil malou změnu, neboť „památný den republiky Československé“ nahradil za „památný den České a Slovenské Federativní Republiky“.

O devět dní nato však byl ve Sbírce publikován další zákon, který novelizuje právní úpravu památky mistra Jana Husa, a to zákon České národní rady č. 204 / 1990 Sb<sup>26</sup>. Zatímco Federální shromáždění prohlašuje památku mistra Jana Husa za den památný, Česká národní rada jde dále a prohlašuje jej za svátek státní<sup>27</sup> a dále jej prohlašuje za den pracovního klidu<sup>28</sup>. Zatímco tedy Federální shromáždění řeší komplexním způsobem celou úpravu státních a jiných svátků, zmíněný zákon České národní rady je takřka zákonem jediné věty.

Mistr Jan Hus byl po mnoho staletí české historie vnímán lidem, podobně jako sv. Václav, coby velký národní hrdina, myslitel a učitel. Muž, jenž bojoval za pravdu a proti velkému zlu, proti značně pokleslé morálce tehdejšího kléru.

---

<sup>25</sup> Pohřben je v katedrálním chrámu Panny Marie na Velehradě; kde přesně však zemřel, není známo.

<sup>26</sup> "o prohlášení šestého července, dne upálení mistra Jana Husa, za státní svátek České republiky" ze dne 18. května 1990, Sb. částka 35

<sup>27</sup> § 1 cit. zák.

Národ vnímal mistra Jana Husa jako muže přímého a spravedlivého, který nezaprodal své myšlenky a pevně si stál na svém až do samého konce. Po staletí byl chápán jako člověk, který byl hanebně zrazen a umlčen a podle vydán do rukou nepřátel, ale přesto neodvolal své teze, neboť pravda pro něho byla důležitější než vlastní život. A tato jeho pevnost dodávala národu v mnohých dobách útlaku naději a jeho osud vzbuzoval v Češích hrdost a dodával jim sílu a odvahu.

V době první československé republiky se stalo zvykem, že každoročně na den památky mistra Jana Husa vycházel v Pražských novinách manifest<sup>29</sup>, jenž mistra a jeho život a dílo připomínal a podával národu osvětu. Od počátku roku 1920 osvětu a připomínku památky mistra Jana Husa také neustále uskutečňovala nově vzniklá Církev československá husitská<sup>30</sup>.

#### **4.5 28. září - Den české státnosti**

Poprvé byl tento svátek uzákoněn v našem právním řádu v roce 1925, přesněji zák. č. 65 / 1925 Sb. z. a n. Důvodem zřejmě byla touha nového samostatného národa mít svého patrona a duchovního ochránce, neboť sv. Václav do tohoto portrétu skvěle zapadá. Po téměř tisíc let bylo a je jeho jméno spojováno s českou státností a s korunou svatováclavskou, jejím výsostným symbolem.

Značná část povědomí národa o sv. Václavovi bohužel není založena faktografií, nýbrž mnohými mýty či středověkými legendami<sup>31</sup>, faktografie se nám totiž o tomto světci mnoho nedostává. Jediným skutečně důvěryhodným zdrojem je kronika

---

<sup>28</sup> v § 2 cit. zák.

<sup>29</sup> Článek s názvem "Manifest k 6. červenci"

<sup>30</sup> Tato dodnes existující registrovaná církev se zvláštními právy je diskontinuítní k církvi husitské v českých zemích vzniklé odtržením od katolické církve po smrti mistra Jana Husa r. 1415. Současná CČH vznikla 8. ledna r. 1920 odtržením od katolické církve v Československu, a to proklamací radikálního křídla katolické církve ze strany ThDr. Karla Farského.



sasského kronikáře Widukinda, jež Václava výslovně zmiňuje. Dodnes však např. ani nevíme, kdy se přesně narodil.

Václav, syn knížete Vratislava<sup>32</sup>, se narodil r. 907 nebo 908 v Boleslavi<sup>33</sup> jako potomek dvou knížecích rodů, Přemyslovců a Pšovánů<sup>34</sup>. Kromě otce a babičky měl velikou zásluhu na Václavově vzdělání hradištní kněz Učen, k němuž Václava otec poslal do učení. Učen vzdělával Václava především v latině a liturgii. Díky těmto třem osobám byl Václav na svou dobu neobvykle dobře vzdělán, z kroniky víme, že ovládal latinskou i slovanskou liturgii a dobře se orientoval v Písmu svatém.

R. 921 zemřel již vládnoucí kníže Vratislav, otec bratrů Václava a Boleslava, a vládu převzala jejich matka Drahomíra. Mnoho staletí se tradovalo, že důvodem, proč se vlády nechopil již sám Václav, byl jeho nízký věk. V polovině devadesátých let minulého století však pražský antropolog prof. Emanuel Vlček na základě kosterních pozůstatků sv. Václava prokázal, že Václav musel být v té době již podstatně starší, tedy ani dlouho uznávaný rok narození zřejmě není přesný<sup>35</sup>. Podle legendy se kněžna Ludmila, tchýně Drahomíry, snažila na kněžnu působit a usměrňovat ji, aby vládla rozumně, ale vzájemné spory mezi nimi vyústily v zavraždění Ludmily na hradě Tetín ještě téhož roku a podle legendy se jednalo o vraždu na Drahomířinu objednávku.

Kníže Václav žil ve složité politické situaci. Nedlouho poté, co se chopil moci, napadl Čechy bavorský vévoda Arnulf, v zemi se vedl nepříjemný spor o jazyk liturgie, na

---

<sup>31</sup> Legendami ve smyslu středověkého literárního útvaru povětšinou vyfabulovaných příběhů katolických světců

<sup>32</sup> Václavův otec byl sice knížetem, nikoli však vládnoucím panovníkem; tím byl Václavův strýc Spytihněv. Spytihněv však nedokázal zplodit potomky, a tudíž neměl vlastního dědice, díky čemuž se od Václava od mládí očekávalo, že se stane panovníkem on.

<sup>33</sup> Dnešní Stará Boleslav. Počátkem desátého století však žádná jiná Boleslav ještě neexistovala.

<sup>34</sup> Pšovanskou krev měl Václav po své babičce Ludmile.

<sup>35</sup> Vlček Emanuel, *Ostatky českých patronů*, Zvon, 1995

západě musel Václav udržovat křehké spojenectví s německým králem Jindřichem I. a na jihovýchodě byla stálá hrozba Maďarů. Udržováním stálých diplomatických styků s Řeznem a částí německého duchovenstva Václav zřejmě směřoval k tomu, co se povedlo až jeho synovci Boleslavu II., totiž založit v Praze biskupství. V zemi panovalo otroctví a soudy hojně využívaly iracionálního důkazního prostředku - tortury. Václav se snažil mučení zamezovat a otroky propouštěl, kdy to jen šlo. Když to nešlo, vykupoval je z otroctví z vlastní kasy. Celkové zrušení otroctví však v jeho době zřejmě možné nebylo, otroctví bylo vžitou součástí kultury a tradice.

Dokončil stavbu kostela sv. Jiří na Pražském hradě a nechal postavit zcela novou rotundu o čtyřech absidách, již nazval sv. Vít.

Po zbytek svého nepříliš dlouhého života se zasazoval o pokřesťanstění českého lidu a jeho kulturní rozvoj.

Václav byl zavražděn v září r. 929<sup>36</sup> nebo 935<sup>37</sup>, když se ráno snažil dostat do Boleslavského kostela na modlitby. Byl ubodán skupinou mužů, když marně bušil na bránu kostela. Průběh jeho smrti a kdo za ní stojí - to je součástí oněch mýtů a legend českého národa a troufám si tvrdit, že odpověď nikdy nezískáme. Důvodů, proč Václav musel být zavražděn, bychom našli několik: jeho poddajnost vůči německému králi Jindřichovi I. byla chápána jako slabost, jeho křesťanská propaganda byla trnem v oku silné pohanské šlechtě a konečně svou roli mohla hrát i mocichtivost Václavova bratra Boleslava a náhoda, že se naskytla výborná příležitost k vraždě.

Každopádně po Václavově smrti se moci chopil Boleslav a spolu s ním přišla celková změna režimu: Boleslav byl

---

<sup>36</sup> Křistánova legenda

pohanem, vracel se ke „starým pořádkům“, jimž Václav učinil přítrž, krutě pronásledoval a vraždil Václavovi věrné šlechtice i kněží a mstil se i na jejich rodinách. Snad proto dnes vnímáme krátkou dobu Václavovy vlády jako dobu osvícenou, protože tak silně kontrastuje s dobou vlády Boleslavovy.

Svátek sv. Václava byl po mnoho staletí vnímán lidem jako den památky síly a spravedlnosti velikého českého státníka, který ukázal směr, jakým by se vládnutí zemi mělo ubírat. Panstvo v tento den obvykle vyhlášovalo volno pro poddanstvo a jiné čeledíny, pořádaly se průvody ke kostelům na večerní nešpory a sloužily se svatováclavské mše.

A nakonec to byla právě socha sv. Václava, velkého panovníka a světce, patrona národa, postavená na vrcholu Václavského náměstí, u jejíž paty se Česká národní rada rozhodla památného dne 28. října 1918 veřejně vyhlásit samostatnost československého státu.

#### **4.6 28. říjen - Den vzniku samostatného československého státu**

Svobodná Československá republika vznikla 28. října 1918 a toto datum<sup>37</sup> bylo prohlášeno za státní svátek zákonem č. 555/1919 Sb. z. a n.

Svobodné Československo vzniklo do jisté míry historicky velmi nestandardním způsobem. Na samém sklonku první světové války, v říjnu roku 1918, byly Rakousko-Uhersko a Německo prohrávající válečnou velmocí. Rakousko-uherské císařství se nemohlo silou déle bránit vnitřním silám a rozpadá se nakonec na Rakousko, Maďarsko, Jugoslávii a Československo.

---

<sup>37</sup> Kronika Widukindova. Spíše k tomuto roku se přiklání moderní česká historická škola, neboť dílo kronikáře Widukinda je

V Praze byla dne 28. října 1918 veřejně vyhlášována tzv. Andrásyho nota o přijetí podmínek Wilsonova míru a protože atmosféra tomu byla nakloněna, československý lid toho dne spontánně vyhlásil vznik samostatného státu<sup>39</sup>.

V 10:20 dopoledne dorazil text Andrásyho nóty do redakce novin *Národní politika*. Jakmile se redaktoři seznámili s obsahem, začali text tisknout a roznášeli jej a vylepovali na domy na Ovocném trhu, Staroměstském a Václavském náměstí. Okolo poledne vyšlo zvláštní vydání *Národní politiky* a *Národních listů*, kde byl oficiální text otištěn.

Národní výbor nejprve ústy Antonína Švehly na Václavském náměstí<sup>40</sup> a v 16:00 ústy F. Soukupa na Staroměstském náměstí vyhlásil samostatný stát.

Pro pochopení rychlého sledu vpravdě revolučních událostí 28. října je třeba vysvětlení probíhající situace. Těsně před rozpadem mocnářství Vídeň souhlasila, aby v případě kapitulace (česká) Zemská obilní rada převzala kontrolu nad (českým) Válečným obilním ústavem, což byl úřad zodpovědný za vyživování lidu a logistiku potravin. Zemská obilní rada podléhala podle tehdejších správních předpisů Zemské hospodářské radě, jejímž předsedou byl Antonín Švehla. Švehla se však 29. října okolo deváté dopoledne odhodlal k velmi riskantnímu kroku - pro někoho revolučnímu, pro jiné zrádcovskému. Namísto převzetí úředního aparátu Válečného obilního ústavu coby předseda Zemské hospodářské rady, nařídil úředníkům složit mu do rukou přísahu coby představiteli Národního výboru, který tímto přebírá ústav. Převzetí proběhlo překvapivě bez obtíží.

---

vysoce hodnověrné historické dílo, viz Kadlec Jaroslav, *Přehled českých církevních dějin*, Zvon, 1991

<sup>38</sup> "(...) veliký den našeho osvobození, ve kterém byl dokončen boj za národní samostatnost, jenž trval celá staletí." -cit.zák.

<sup>39</sup> Konkrétně na základě již předem sjednané a odsouhlasené tzv. Washingtonské deklarace byl v odpoledních hodinách představiteli Národního výboru v Praze na Václavském náměstí před davu lidí vyhlášen samostatný stát. Viz níže.

<sup>40</sup> Za podpory poslance Dr. Isidora Zahradníka

Švehla, potěšen nečekaným úspěchem svého revolučního kroku, pak hbitě oběhl několik dalších významných státních úřadů a jako představitel Národního výboru sdělil jejich vedoucím, že Národní výbor přebírá moc v zemi, a nařídil jim složit přísahu Národnímu výboru a pokračovat ve své práci. Kupodivu proběhlo přebírání úřadů opět hladce, zejména poté, kdy získali přísahu policejního ředitelství, neboť policejní prezident Kunz, který by byl asi kladl odpor, byl právě mimo Prahu. S policií za zády se již ostatní úřady podvolovaly bez větších obtíží. Ve 12:00 přišla možná nejtěžší zkouška revolucionářské snahy: návštěva na Pražském místodržitelství. Místodržiteli Janu Kosinovi Švehla také oznámil, že Národní výbor přebírá moc, a nabízí mu, aby složil přísahu Národnímu výboru a nadále řídil místodržitelství, avšak jménem Národního výboru. Kosina souhlasil a místodržitelství bylo pod kontrolou Národního výboru.

Po sedmnácté hodině se představitelé Národního výboru sešli v Obecním domě a sepsali Zákon č. 1 o zřízení samostatného československého státu<sup>41</sup>. Sepsali zde také Manifest k národu, který byl odsouhlasen a dalšího dne vyhlášen lidu a který vyrozuměl lid o vyhlášení samostatnosti.

#### **4.7 17. listopad - Den boje za svobodu a demokracii**

Po změně režimu na přelomu roku 1990 a 1991 se nová politická struktura snažila vypořádat s transformací a nastartovat demokratický legislativní proces. V oblasti právní úpravy státních svátků byl zákonem č. 167 / 1990 Sb. změněn stávající zákon č. 93 / 1951 Sb. o státních svátcích, o dnech pracovního klidu a o památných a významných dnech, a to tak, že „Významné a památné dny“ se přejmenovaly na

---

<sup>41</sup> Valnou většinu textového znění připravil právník a člen Národního výboru, pozdější ministr financí JUDr. Alois Rašín.

„Významné a památné dny České a Slovenské Federativní Republiky“<sup>42</sup> a do takto změněného § 3 byl také nově vnesen<sup>43</sup> 17. Listopad - Den boje studentů za svobodu a demokracii. Na rozdíl od dnešní právní úpravy sice neměly Významné a památné dny České a Slovenské Federativní Republiky statut dne pracovního klidu, ale byl to první krok k vyjádření úcty památce studentů, kteří bojovali za svobodu a demokracii.

## **5. Ostatní svátky**

### **5.1 1. leden - Nový rok**

O tomto dvojjedíném svátku bylo pojednáváno v kapitole Státní svátky.

### **5.2 Velikonoční pondělí**

Tento svátek je jediný *sui generis* tím, že nemá v zákoně ani v jiném podzákoném právním předpisu určeno pevné datum, ale je dáno předpisem, podle něhož se konkrétní datum pro každý následující rok vypočítá.

První československá právní úprava tohoto dne byla dána zák. č. 555 / 1919 Sb. z. a n., který však odkazuje<sup>44</sup> na normu ještě starší, rakousko-uherskou, a tedy nečeskoslovenskou, a sice říšský zákon č. 49 Říš. zák. ze dne 25. května 1868, §§ 13 a 19. Výpočet přesného data v každém roce je dán následujícím postupem: protože Velikonoční pondělí je pondělí následující po Božím hođu velikonočním, který zas následuje po Bílé sobotě, Velkém pátku a Zeleném čtvrtku, je Velikonoční pondělí odvozeno od výpočtu božíhodové neděle. Za tu je prohlášena vždy první neděle následující po prvním jarním úplňku. Tedy Velikonoční pondělí je první nebo druhé pondělí po prvním jarním úplňku.

---

<sup>42</sup> Nadpis nad §§ 3, 4 a 5

<sup>43</sup> vedle 5. května a 29. srpna

<sup>44</sup> Jedná se o právní recepci. Zmíněný zákon o státních svátcích obsahuje recepční klauzuli odkazující na říšský zákon č. 49 Říš. zák. ze dne 25. května 1868, a tudíž jej lze považovat za jednu z malých recepčních norem.

A protože v závislosti na astrofyzikálních efemeridách<sup>45</sup> je dána jarní rovnodennost buď 20. nebo 21. března<sup>46</sup>, může připadnout velikonoční neděle na 21. března až 25. dubna<sup>47</sup> a tím je dán rozsah pro Velikonoční pondělí, tedy 22. března až 26. dubna.

Ze statutu jiného památného dne, daného prvorepublikovým zák. č. 555 / 1919 Sb. z. a n., se zákonem č. 56 / 1975 Sb. Velikonoční pondělí přesouvá pod statut „ostatní dny pracovního klidu“. Dnešní statut ostatních svátků získává až novelou zákona o státních svátcích z roku 2000.<sup>48</sup>

### 5.3 1. květen - Svátek práce

Do zákona se dostal poprvé v roce 1951. §2 odst. 2 písm. c) zákona č. 93 / 1951 Sb. mu přiřadil postavení jiného dne pracovního klidu. V roce 2000 doznal změny v novém zákoně<sup>49</sup> o státních svátcích a změnil statut na jiný svátek. Toto postavení Svátku práce již zůstalo.

Ke konci osmdesátých let 19. století byla v západní Evropě, Austrálii a Severní Americe aktivní různá dělnická hnutí, která se snažila prosadit lepší pracovní podmínky, zejména osmihodinovou pracovní dobu. Nespokojenost dělníků na sebe vzala podobu předem naplánovaných masových demonstrací, jež se konaly po předchozí dohodě Federálního odborového svazu USA v sobotu 1. května 1886 v mnoha velkých městech. Demonstrace se však změnily ve třídní nepokoje, kdy musely zasahovat ozbrojené složky. Nejhorší střety demonstrantů

<sup>45</sup> Astrofyzikální tabulky pro výpočet poloh vesmírných těles vůči Zemi.

<sup>46</sup> Jarní rovnodennost je pojímána jako datum, na něž spadá polovina období mezi nejdelším dnem léta a dnem s nejdelší nocí předchozí zimy; je to také den, který má nejtěsnější poměr mezi denní a noční dobou. Vzhledem k existenci přestupných let vychází datum prostým aritmetickým průměrem na 20.-21. březen.

<sup>47</sup> Nejzazší možné případy: A) první jarní den nastane v sobotu 20. března, v kterýžto den buď již krátce po půlnoci anebo naopak večer před půlnocí doroste měsíc do úplňku. Tedy první úplněk po prvním jarním dnu nastal v sobotu 20. března a hned následujícího dne, tedy 21. března, je velikonoční neděle. B) první jarní den nastane v neděli 21. března, úplněk nastal v noci na další den. Další úplněk nastane za další lunární cyklus, o 29 dní později, v noci na 19. dubna. To bude pondělí. Nejbližší neděle je 25. dubna.

<sup>48</sup> Zák. č.245 / 2000 Sb., o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu, ze dne 29.června 2000, částka 73, str.3526

s policií a armádou se konaly v americkém Chicagu. K vyvrcholení došlo 4. května na chicagském náměstí Haymarket a zemřelo při nich sedm policistů a nejméně čtyři demonstranti. Za pobuřování a akty anarchie bylo posléze shledáno vinnými a odsouzeno na 20 předáků dělnických hnutí, z toho u sedmi z nich byl vynesena rozsudek smrti, včetně známé postavy George Engelse. V příštích letech se na prvního máje pravidelně pořádaly pochody a demonstrace za zlepšení pracovních podmínek a také na počest obětí haymarketských nepokojů byla tento den vzdávána památka padlým aktivistům i popraveným vůdcům hnutí. Roku 1889 První pařížský kongres II. Socialistické internacionály zvolil 1. květen za mezinárodní den oslavy dělnictva.

#### 5.4 24. prosinec - Štědrý den

Ani první republika ani minulý režim neviděli důvod přikládat 24. prosinci nějaké zvláštní postavení, čímž se ale tento náhled nijak významně nelišil od právní úpravy většiny západních katolických či protestantských zemí. Podle tradice trvající téměř dvě milénia se významná událost narození Ježíše z Nazaretu přihodila v judejském městečku Betlém pozdě v noci z 24. na 25. Prosince, a tedy prvním dnem, kdy mohl kdokoli spatřit malého Ježíška, bylo právě až 25. prosince. Tedy oslava by se z logického hlediska měla konat na První a Druhý Boží hod vánoční, přičemž 24. prosinec by byl mohl zůstat dnem pracovním, jak tomu mnoho staletí bylo. Leč, jak se zdá, *populus sui vult illud*.<sup>50</sup>

Nejprve získal Štědrý den zákonem č. 167 / 1990 Sb. statut státního svátku, poté novelou v roce 2000 změnil statut na

---

<sup>49</sup> § 2 zákona č. 245 / 2000 Sb., svátkového zákona

<sup>50</sup> "lid si toho žádá". Zdá se, že se při schvalování novelizace jednalo spíše o snahu získat den před svátky navíc pro domácí úklid a zařizování, než že by bylo šlo o hnutí svědomí ve směru křesťanských tradic nebo úcty.



jiný svátek (§2). Od té doby si statut jiného svátku podržel.

#### 5.5 25. prosinec - 1. svátek vánoční

1. svátek vánoční nebo také první Boží hod vánoční je slaven jako svátek ve všech zemích křesťanské tradice, ať již v zemích protestantských či katolických<sup>51</sup>.

První republika navázala na rakousko-uherskou zákonnou úpravu svátků, která pocházela z třetí třetiny 19. st.<sup>52</sup> První Boží hod vánoční byl dnem se statutem jiného svátku a prvorepublikové recepční normy a vlastní právní úpravy tento statut nezměnily.

Novela z roku 1951 přeřadila první Boží hod vánoční pod „ostatní dny pracovního klidu“ a to jako „25.prosinec (1.svátek vánoční)“. Novela z roku 1975<sup>53</sup> nijak tento svátek nezasáhla, ale porevoluční úprava již ano.

V květnu roku 1990 se přesouvá první Boží hod vánoční pod statut státního svátku.

Roku 2000 se opět mění jeho statut, a to paragrafem dva zák.č. 245/2000 Sb. Jednak má podle této novely nový statut jiného svátku a také se mění jeho název z „25.prosinec (1.svátek vánoční)“ na „25.prosinec - 1.svátek vánoční“, zmizely tedy závorky a objevila se pomlčka. Ani tato novela však nevyňala 1.svátek vánoční ze dní pracovního klidu. Poslední existující novela týkající se právní úpravy svátků již se 1. svátku vánočního nedotkla.

Tedy závěrem lze říci, že narozdíl od Štědrého dne, který v průběhu historického vývoje 20.stol. někdy byl a někdy

---

<sup>51</sup> Mezinárodní srovnání viz kapitola Mikrokomparatistika

<sup>52</sup> Viz pozn. č. 44

<sup>53</sup> Zák.č. 56 / 1975 Sb., ze dne 11.června 1975, kterým se doplňuje zákon o státním svátku, o dnech pracovního klidu a o památných a významných dnech, Sb. částka 17, str. 295

nebyl dnem pracovním, 25.prosinec byl vždy dnem pracovního klidu.

## **5.6 26. prosinec - 2. svátek vánoční**

26. prosinec coby 2. svátek vánoční, druhý Boží hod vánoční, či svátek sv. Štěpána je společně s prvním Božím hodem vánočním chápán v zemích křesťanské kulturní tradice jako jeden soubor svátků oslavujících příchod Pána Ježíše Krista na tento svět<sup>54</sup>.

V průběhu proměn právní úpravy svátků kopíruje 2. svátek vánoční beze zbytku právní stav 1. svátku vánočního. Veškeré úpravy a přeřazování ze skupin, jež se týkalo 1. svátku vánočního, se vždy týkalo i 2. svátku vánočního. Tedy zatím konečný statut tohoto svátku je dán v § 2 zák. č. 245 / 2000 Sb. a je to statut jiného svátku.

## **6. Jiné významné dny**

### **6.1 27. leden - Den památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti**

1. listopadu roku 2005 přijalo VS OSN jako rezoluci návrh rezoluce ze dne 26. Října 2005, která stanovila 27. leden Mezinárodním dnem památky obětem holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti<sup>55</sup>. Toto datum bylo vybráno na památku osvobození největšího nacistického vyhlazovacího tábora Osvětim-Březinka dne 27. ledna roku 1945.<sup>56</sup> Rezoluce byla odsouhlasena a podepsána sto čtyřmi členskými státy OSN, svůj souhlas s rezolucí vyjádřil i Svatý stolec skrze svého vyslance jeho excelenci nuncia arcibiskupa Celestina Migliore, neboť Svatý stolec nemá oficiální statut člena, ale statut stálého pozorovatele.

<sup>54</sup> ačkoliv jistě památka sv. Štěpána, prvního křesťanského mučedníka, má svou sílu i sama o sobě.

<sup>55</sup> V původním anglickém znění "International Day of Commemoration to honour the victims of the Holocaust"

<sup>56</sup> Rezoluce Valného shromáždění OSN č. A/60/L.12, 60. Valné shromáždění, agenda 72, ze dne 26. října 2005.

Generální tajemník OSN Kofi Annan označil tento den za důležitou připomínku holocaustu a dalších hrůz 2. světové války, které nesmí být zapomenuty a ztraceny v minulosti.

Předseda Valného shromáždění, Švéd Jan Eliasson, po schvalovacím procesu podotkl, že holocaust nám též připomíná zločin genocidia, který se páchá od dob 2. světové války<sup>57</sup>.

Tato rezoluce, jíž je Česká republika signatářem, v čl.2 naléhavě žádá signatářské země o vzdělávací programy, jež by pevně zapsaly do vědomí lidu lekci, již nám tragédie holocaustu přinesla. Velmi zajímavým faktem však je, že Česká republika zanesla památku na oběti nacistického holocaustu na den 27. ledna do platné právní úpravy svátků již v únoru roku 2004, tedy rok a půl před vydáním této rezoluce.

#### **6.2 8. březen - Mezinárodní den žen**

Od poloviny 19.st. se na území Spojených států amerických uskutečňovaly čas od času protesty a demonstrace hnutí za rovnoprávnost žen. Roku 1908 vyhlásila Socialistická strana USA Národní den žen každoročně na poslední únorovou neděli, leč bez požehnání státní moci. Jednalo se tedy zatím jen o spíše soukromou záležitost.

Roku 1910 se v dánské Kodani konal druhý sjezd Socialistické internacionály, který se usnesl na slavení Mezinárodního dne žen, datum padlo na 19. březen. V některých zemích se pak v tento den MDŽ skutečně slavil, stále ještě však nikoli na legislativní bázi.

Dne 23.února<sup>58</sup> 1917 proběhla v ruském Petrohradu demonstrace pod heslem „chléb a mír“, jež měla za následek abdikaci ruského cara Mikuláše II. Prozatímní vláda ihned

---

<sup>57</sup> Cit "The Holocaust also reminds us of the crimes of genocide committed since World War II" -Tisková zpráva UN News Centre, 1 listopadu 2005

zavedla mnoho reforem, mezi něž patří i přiznání hlasovacího práva ženám. Tím se v Rusku i jinde ustálil Den žen na tomto datu.

Předposledním krokem vedoucím k všeobecnému slavení MDŽ a jeho postupné zanášení do státních právních řádů představuje Charta OSN podepsaná v kalifornském San Francisku 26.června 1945. Ta v preambuli<sup>59</sup> a kapitole III čl.8 zmiňuje právní rovnost obou pohlaví<sup>60</sup>.

Konečně pak Valné shromáždění OSN vyhlásilo rok 1975 za mezinárodní rok žen a od tohoto roku počínaje se 8. března slaví jako MDŽ. Ale až 16.prosince 1977 byla vyhlášena rezoluce Valného shromáždění OSN č. 32 / 142,<sup>61</sup> kterou VS OSN vyzývá signatářské státy mimo jiné i k tomu, aby si určily, datum v roce, kdy se bude MDŽ slavit. Československo bylo signatářem a zvolilo si již tradiční 8. březen, jednalo se spíše o to, že již slavený MDŽ získal takto ráz oficiality.

Zákonné úpravy se však MDŽ dostalo až roku 2004, kdy se jako 8.březen - Mezinárodní den žen dostal do novely zákona o státních svátcích<sup>62</sup>, a to do článku I odstavec 2.<sup>63</sup>

### **6.3 12. březen - Den přístupu České republiky k Severoatlantické smlouvě (NATO)**

Dne 12.března 1999 přistoupila Česká republika k Washingtonské smlouvě a stala se tak členem Severoatlantické aliance<sup>64</sup>.

<sup>58</sup> dle ruského juliánského kalendáře. V západoevropském gregoriánském kalendáři se jedná o datum 8. března.

<sup>59</sup> Cit: "(...) in the dignity and worth of the human person, in the equal rights of men and women and (...)"

<sup>60</sup> Cit: "(...) shall place no restrictions on the eligibility of men and women to participate in any capacity and under conditions of equality in its principal (...)"

<sup>61</sup> Taktéž pod označením A/RES/32/142, 32. schůze, 105. plenární zasedání.

<sup>62</sup> zák. č.101 / 2004 Sb., kterým se mění zák.č. 245 / 2000 Sb., o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu ze dne 10.února 2004, Sb. částka 32, str.1542

<sup>63</sup> změna § 4 odst. 1 zák. č. 245 / 2000 Sb.

<sup>64</sup> Dne 4.dubna 1949 ve Washingtonu (proto Washingtonská) slavnostně podepsána Severoatlantická úmluva, již bylo založeno NATO – North Atlantic Treaty Organisation, Organizace severoatlantické úmluvy.

Smlouva byla předložena Poslanecké sněmovně PČR již 22. ledna 1998 a první čtení smlouvy proběhlo 12. února 1998. PS PČR schválila smlouvu ve druhém čtení dne 15. dubna 1998. Senát PČR smlouvu schválil 30. dubna 1998. Listinu o přistoupení České republiky k Severoatlantické smlouvě podepsal prezident Václav Havel 26. února 1999. Dne 12. března 1999 došlo ke slavnostnímu předání, při němž ministr zahraničí ČR Jan Kavan po projevu v 17:38 tamního času předal listinu o přistoupení České republiky k Severoatlantické smlouvě ve městě Independence<sup>65</sup> americké ministryni zahraničí Madeleine Albrightové.

Oslavou 12.března si český národ připomíná, že je součástí většího mezinárodního obranného celku, který mu poskytuje bezpečné zázemí, nebo alespoň jeho pocit. Vzpomínky na mnohé útlaky a vojenské konflikty v naší historii mohou být v paměti mnohých občanů stále ještě živé.

#### **6.4 7. duben - Den vzdělanosti**

Den vzdělanosti je společně s Dnem rodin a Vyhlazením obce Lidice nejčerstvější změnou právní úpravy svátkového práva. Má statut jiného významného dne (§4) a konstituován je čl.I odst.1 zák. č. 129 / 2006 Sb.

Rezolucí Valného shromáždění OSN ze dne 19.prosince 2001 bylo vyhlášeno s účinností od 1.ledna 2003 desetiletí vzdělanosti<sup>66</sup>. Následujícího roku vydává Valné shromáždění prováděcí a poněkud podrobnější rezoluci nesoucí název Mezinárodní akční plán desetiletí vzdělanosti<sup>67</sup>. Obě tyto rezoluce vyzývají členské státy k právní i faktické implementaci jednotlivých položek rezolucí (zejména akčního plánu) a jsem přesvědčen, že zakotvení Dne vzdělanosti pod

<sup>65</sup> Independence, Missouri, USA

<sup>66</sup> Rezoluce VS OSN A/RES/56/116, 56. schůze, 88. plenární zasedání, ze dne 19.prosince 2001

<sup>67</sup> Rezoluce VS OSN A/RES/57/166, 57. schůze, 77. plenární zasedání, ze dne 18.prosince 2002

statutem jiného významného dne do zákona o státních svátcích je právě takovou implementací v právní rovině.

Datum 7.dubna nebylo vybráno nikterak náhodně. Dne 7.dubna roku 1348 český král a římský císař Karel IV. v Praze slavnostně podepsal a vyhlásil zakládací listinu pražské univerzity. Společně s třinácti dalšími významnými dokumenty byla předložena českému zemskému sněmu ke schválení na jeho několikadenním zasedání na přelomu března a dubna a zemský sněm ji přijal.

### **6.5 5. květen - Květnové povstání českého lidu**

Tímto svátkem se statutem jiného významného dne České republiky si připomínáme boje, jež provázely začátek konce 2. světové války, i raněné a padlé, kteří při Pražském povstání položili oběť svobodě našeho národa.

Pražským povstáním začalo osvobození nejen naší země od německých okupačních vojsk, ale odstartovalo i konec války v celé střední Evropě.

Pražské povstání se historicky dělí na tři etapy.

#### **6.5.1 Etapa první, vypuknutí povstání**

Snad se jednalo o reakci na výnos protektorátní vlády zrušující nařízení o dvojjazyčném úředním styku a nápisech z předchozího dne, tedy 4.května, každopádně již v brzkých ranních hodinách začal pražský lid spontánně strhávat německé nápisy z budov včetně vládních úřadů, Národní výbor a Česká národní rada začaly přebírat jednotlivé úřady, v poledne hladce předal pražský primátor Alois Říha magistrát do rukou Národního výboru a odpoledne vyhlásila Česká národní rada rozhlasem Prohlášení o konci protektorátu, v němž vyzývá Pražany, aby pomáhali s přebíráním moci a

---

naléhá na Němce, aby ve vlastním zájmu nebránili převzetí. To už ale začaly první pouliční boje a střelba.

### **6.5.2 Etapa druhá, město barikád**

Protože Němci nebyli jen uvnitř Prahy, ale německé jednotky se pohybovali i v okolí Prahy, uvědomovali si povstalci, že je třeba město uzavřít, aby nacisté nemohli vnikat do města a obrátit vývoj ve svůj prospěch. V noci z 5. na 6.května vztyčili Pražané přes dva tisíce barikád, které obsadili muži ozbrojenými puškami, lehkými kulometry, granáty a pancéřovými pěstmi. Již v noci na 6.května se k nim připojily jednotky generála Andreje Andrejeviče Vlasova a plukovníka Vladimíra Bojarského<sup>68</sup>, čímž zabarikádované povstalce značně posílili. 6. a 7.května probíhají boje v centru města, obzvláště tuhé boje se vedly o Staroměstskou radnici. Němci střílejí zápalnou municí a dochází k občasným individuálním náletům německých letadel. Na kobercové bombardování Prahy již však nacistické síly v Čechách nestačily. Povstalcům se postupně snaží zabírat nacistickou techniku včetně několika vlaků zbraní a munice na pražských nádražích.

### **6.5.3 Etapa třetí, vrchol Pražského povstání**

V noci na 8.května z Prahy odjeli Vlasovci, čímž povstalci přišli o výrazného spojence, zároveň ale dorazily partyzánské posily z okolí Prahy. Německým jednotkám bojujícím o Prahu velel maršál Ferdinand Schörner, který věděl, že v noci na devátého května vstoupí v účinnost bezpodmínečná kapitulace a ze všech sil se snažil zachránit, co se dalo, a to tak, že potřeboval co nejvíce vojáků dostat do amerického zajetí, protože mu bylo jasné, co by se s vojáky stalo, kdyby padli do zajetí Sovětů. Na to ale

nutně potřeboval volný průjezd Prahou, a tak připravil poslední velký německý útok. Brzy po ránu 8.května začal s tankovou a pěchotní ofenzívou Prahy. Němci úspěšně spálili Staroměstskou radnici<sup>69</sup> a masakrovali civilní obyvatelstvo<sup>70</sup>, pokud se jim dostalo do rukou.

Odpoledne proběhlo několik jednání mezi Českou národní radou a zástupci Wehrmachtu, jejichž výsledkem byla kapitulace nacistických jednotek a následné povolení volného průjezdu Prahou na západ ze strany ČNR. Wehrmacht s sebou vzal německé úředníky a zástupce okupantské moci. Několik jednotek Waffen SS se ale odmítlo podříditi rozkazům a pokračovalo v boji proti povstalcům. Časně ráno 9. května dorazili do Prahy Rusové pod velením maršála Ivana Stěpanoviče Koněva a začali čistit prahu od zbylých roztroušených a značně dezorganizovaných jednotek Waffen SS. Lid se také k čistkám přidával, zejména docházelo k vyslídění ukrytých ostřelovačů a také k lidovým násilnostem ze strany Pražanů, kteří nalezené Němce většinou okamžitě likvidovali. Koněv se snažil situaci kontrolovat, ale celkově excesy a lidové popravy ustaly až po plném zpětpřevzetí moci revolučními orgány za několik dní.

Den památky Pražského povstání je pro náš národ symbolem toho, že Češi jsou jak schopni tak i ochotni se pro svobodu a národ obětovat a hrdě se postavit i silnému nepříteli. Pražské povstání má i značný význam celoevropský, neboť odstartovalo zhroucení týlu německé armádní skupiny Střed.

Poprvé se památce Pražského povstání podařilo dostat se do právní úpravy až po revoluci v roce 1989, a to zák. č. 167 / 1990 Sb. Ten novelizoval mj. §3 původní úpravy a zařadil

---

<sup>68</sup> Po válce tyto jednotky působící okolo Prahy získaly označení "Vlasovci"

<sup>69</sup> Její ohořelé trosky musely být po válce strženy a byla potom znovu zbudována

<sup>70</sup> Dá-li se hovořit o povstaleckých skupinách bránících své město proti nacistům všemi prostředky jako o civilním obyvatelstvu



5.květen jako odstavec a) se statutem významného dne České a Slovenské Federativní Republiky. Slovní spojení Pražské povstání se však do zákona nedostalo. V roce 2000 doznala právní úprava Pražského povstání změny díky zák. č. 245/2000 Sb., kdy se přesunul do §4 stále se statutem významného dne. A konečně novelou z roku 2004 se do zákonné úpravy poprvé dostala i slovní formulace: 5.květen - Květnové povstání českého lidu. O Pražanech však jak vidno ani zmínka, na takovou novelizaci si Pražané budou muset ještě počkat.

#### **6.6 15. květen - Den rodin**

Jeden z posledních přírůstků mezi svátky, pochází z roku 2006. Je upraven Čl.I zák. č. 129 / 2006 Sb., který jej pod zmíněným označením vsouvá do §4 zák. č. 101 / 2004 Sb., a to za Květnové povstání českého lidu<sup>71</sup>.

Dne 8. prosince roku 1989 byl rok 1994 prohlášen rezolucí Valného shromáždění OSN za Mezinárodní rok rodiny<sup>72</sup>.

Dne 20. září 1993 bylo určeno datum 15. května rezolucí Valného shromáždění OSN za Mezinárodní den rodiny.

Jedná se tedy o adaptaci mezinárodněprávního dokumentu, ač český název neodpovídá zcela přesně originálu.

#### **6.7 10. červen - Vyhlazení obce Lidice**

Taktéž se dostal mezi svátky jako jeden z posledních, roku 2006. Je upraven Čl.I zák. č. 129 / 2006 Sb., který jej takto vsouvá do §4 zák. č. 101 / 2004 Sb.

V noci z 9. na 10. června roku 1942 se stala obrovská národní tragédie. V důsledku pomsty za atentát na říšského protektora Reinharda Heydricha byla obec Lidice<sup>73</sup> doslova

<sup>71</sup> a to zcela logicky, takže je chronologicky zařazen mezi Květnové povstání českého lidu a 10.červen -- Vyhlazení obce Lidice.

<sup>72</sup> Rezoluce VS OSN A/RES/44/82, 45. schůze, 78. plenární zasedání, ze dne 8.prosince 1989

<sup>73</sup> okres Kladno

srovnána se zemí. Tato tragická událost se navždy krvavě zapsala do československých dějin. Je tedy nesporně dobře, že se národ upamatovává na velké utrpení povražděných i pozůstalých a připomíná si v podobě svátku ustaveného státním zákonem strašlivou hrůzu a mstivost nacistického režimu.

#### **6.8 27. červen - Den památky obětí komunistického režimu**

Tento jiný svátek je upraven Čl.I zák. č. 129 / 2006 Sb., který jej takto vsouvá do §4 zák. č. 101 / 2004 Sb.

Dnes, téměř dvacet let po pádu komunistické nesvobody, je velmi obtížné přesně zpětně vyčíslit konkrétní počty obětí komunistického režimu za více než čtyřicet let jeho hrůzovlády. To přiznává i Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu služby kriminální policie a vyšetřování, ač sám Úřad má velmi šikovně strukturovaný systém řazení obětí podle jednotlivých kritérií<sup>74</sup>. Z dosud uzavřených případů zatím vyplývá následující, čísla však asi nejsou konečná:

Z politických důvodů bylo popraveno: 248 osob<sup>75</sup>, v tom zahrnuto 12 prominentních komunistů (Slánský a spol. a O. Závodský). Mnozí z popravených byli odsouzeni za politické "trestné činy" v souběhu s trestnými činy kriminálními<sup>76</sup>. V některých případech je hranice mezi těmito dvěma skupinami nezřetelná. Uvedené celkové číslo se díky stále probíhajícímu výzkumu a zpřesňování může o něco málo zvýšit.

<sup>74</sup> "jaká zvolit kritéria k určení případů naplňujících uvedené kategorie, dále prozkoumání a vyhledání případů v obrovském množství jednotlivých procesů a konečně jednotlivé soudní případy právně posoudit. U obětí spadajících do kategorií "zahynuvších při odbojových akcích" a "při zatýkání" je problém obdobný, navíc ovšem nemusí být celá řada případů podchycena v soudních a vyšetřovacích spisech." - z Archivního fondu Archivu Ministerstva vnitra ČR - výzkum Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu

<sup>75</sup> 247 mužů a 1 žena

<sup>76</sup> Zdroj: Liška Otakar a kol., Vykonané tresty smrti Československo 1918-1989, Sešity Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu č. 2, Praha, 2000.

Ve vězeňských zařízeních zemřelo asi 4 500 osob. Přesnější číslo zatím není k dispozici, ale Úřad na seznamu zemřelých vězňů neustále pracuje.

Při pokusu o přechod československých hranic se Spolkovou republikou Německo a Rakouskem v letech 1948-1989 bylo:

zastřeleno 145 lidí;

usmrceno elektrinou "elektrického zařízení k ochraně hranic" 96 lidí;

utонуlo 11 lidí. V tomto počtu jsou zahrnuty pouze osoby, které prokazatelně utonuly při přechodu hranice. Dalších nejméně 50 mrtvých bylo nalezeno utonulých v pohraničních řekách. Není možné zjistit, kdo z nich zahynul při pokusu o přechod hranic a kdo z jiných příčin;

z obav před zatčením spáchalo sebevraždu 16 lidí;

v důsledku sestřelení či srážky s vojenským letounem nebo následkem havárie zahynulo 5 pilotů létacích zařízení;

v automobilech havarovaných o pohraniční zátarasy zemřelo 5 lidí;

minami umístěnými v ženíjním zátarasu byly usmrceni 2 lidé;

na selhání organismu krátce po zatčení zemřel 1 člověk;

následkem zranění způsobených služebními psy zemřel 1 člověk.

Celkem v letech 1948-1989 při pokusech o překročení hranice na Západ zahynulo nejméně 282 lidí. Činností pohraničnicků při služebních zásazích, konaných v jiné souvislosti než při pohraniční strážní službě pak dalších 24 lidí.

Na druhé straně zemřelo v letech 1948-1989 nejméně 584 vojáků pohraniční stráže. Z nich bylo:

usmrceno "narušiteli státní hranice" 11 vojáků,

185 vojáků spáchalo sebevraždu,

243 vojáků zemřelo na následky nejrůznějších úrazů a nehod,  
na následky postřelení zemřelo 39 vojáků,

v souvislosti s manipulací s ženijními prostředky ostrahy hranice (úrazy elektrickým proudem, výbuchy min, granátů a při manipulaci s trhavinami) zemřelo 47 vojáků.

Rehabilitováno bylo 207 697 osob<sup>77</sup>. Řádově několik set osob bylo rehabilitováno na přelomu 60. a 70. let.<sup>78</sup>

V letech 1948-1987 odešlo do zahraničí bez povolení čs. úřadů 170 938 občanů<sup>79</sup>.

Do Táborů nucených prací bylo v letech 1948-1953 komisemi zařazeno 21 440 osob, ovšem někteří internaci z různých důvodů nenastoupili, takže počet internovaných pravděpodobně nepřesáhl 20 000 osob<sup>80</sup>.

V letech 1950-1954 prošlo Pomocnými technickými prapory (PTP) a technickými prapory (TP) cca 60 000 osob, z nichž bylo z politických důvodů (klasifikace "E") zařazeno do PTP asi 22 000 osob<sup>81</sup>.

Ze zmíněných dat je vidět, že paměť národa je třeba přimět, aby neztratila ze zřetele tyto oběti.

#### **6.9 11. listopad - Den válečných veteránů.**

Je upraven Čl.I zák. č. 129 / 2006 Sb.82, který jej vsouvá do §4 zák. č. 101 / 2004 Sb.

<sup>77</sup> Podle zák. č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ze dne 23.dubna 1990, stav k 30. 6. 1996

<sup>78</sup> Zdroj: JUDr. Benko Jan, Zvláštní zpráva o vyhodnocení postupu státních zastupitelství a bývalé prokuratury při uplatňování ustanovení zákona č. 119/1990 Sb. o soudní rehabilitaci od 1. 7. 1990 do 30. 6. 1996

<sup>79</sup> Zdroj: Státní ústřední archiv, Archiv Ústředního výboru KSČ, fond 02/1 sign. P 66/88 č.j.: P4570.

<sup>80</sup> Zdroj: Karel Kaplan, Tábory nucené práce v Československu v letech 1948-1954, Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd ČR, Praha 1992

<sup>81</sup> Zdroj: Jiří Bílek, Pomocné technické prapory 1950-1954, Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd ČR, Praha 1992.

<sup>82</sup> "kterým se mění zák. č. 245 / 2000 Sb. o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu, ve znění zákona č. 101 / 2004 Sb." ze dne 14.března 2006, Sb.částka 45, str.1562

11. listopad byl vybrán proto, že 11. listopadu roku 1918 v 11.01 místního času podepsal maršál Ferdinand Foch a Matthias Erzberger v železničním vagónu ve francouzském Compiégne na řece Marně příměří s poraženým Německem císaře Viléma. Tímto příměřím bylo v konečném důsledku rozhodnuto o ukončení 1. světové války. Toto datum se tak stalo, na paměť obětem války, v demokratických zemích Evropy, v USA a Kanadě „Dnem veteránů“<sup>83</sup>.

## **7. Význam státních svátků v jednotlivých právních oblastech**

Současná právní úprava nestanoví fyzickým ani právnickým osobám, jak či zda vůbec by měly oslavovat státní a ostatní svátky ani jiné památné dny. Hlavní význam svátků pro jednotlivé právní obory se týká ovlivňování běhu lhůt, kde nalezneme několik společných rysů, z nichž lze dospět k zevšeobecnění a vyvození právního principu.

### **7.1 Státní svátky a počítání lhůt**

Vztah mezi státními svátky a počítáním lhůt bohužel není určen v jednom předpisu obecně, aby veškeré právně relevantní lhůty, jejichž konec připadne na svátek, byly vyřešeny souhrnně. V každém oboru práva však existuje jen velmi omezený počet norem upravujících tyto případy, které mají mírně odlišnou dikci. Teďy normativní zakotvení počítání lhůty, jejíž konec dopadne na svátek, nalezneme v mnoha předpisech, ale všechny z nich je možno podřadit pod malý počet drobně se lišících variant téhož principu. Tyto jediné varianty, navzájem jen málo odlišné, nyní zmíníme.

Nutno podotknout, že pro počítání lhůt není relevantní, zda svátek připadne v průběhu lhůty na jiný den, než na poslední

---

<sup>83</sup> V jiných státech v průběhu 20 století také pod obdobou "Den padlých" nebo "Den příměří"

den lhůty. Také je sporné, zda se jedná o lhůty hmotněprávní, procesněprávní nebo oboje. Pro hmotněprávní by svědčil argument, že případ dopadu svátku na konec lhůty je upraven samostatně v občanském zákoníku a samostatně v občanském soudním řádu, a tedy logickým výkladem zákonodárce chtěl zřejmě upravit tyto případy pro lhůty týkající se procesu i týkající se hmotněprávních úkonů. Navíc zákon nikde nezmiňuje omezení buď na procesněprávní nebo na hmotněprávní lhůty. Pro procesněprávní lhůty by svědčil účel zákona, tedy použijeme výklad teleologický. Lhuty, jejichž konec připadne na svátek, se fakticky prodlužují až do nejbližšího pracovního dne, neboť ve svátek je obtížné, ba mnohdy zcela nemožné, učinit právní úkon adresovaný fyzickým i právnickým osobám. Připadne-li konec lhuty pro odvolání proti rozhodnutí ve správním řízení na svátek, těžko využiji svého práva odvolat se, ač lhůta ještě neuplynula; příslušný úřad mé odvolání nemůže přijmout (není ve svátek v provozu, není ve svátek pracovně, a tedy personálně obsazen) a nemohu ani podat odvolání poštou přes držitele poštovní licence, ze stejného důvodu. Provozovatelé poštovních služeb na základě poštovní licence neprovozují doručovací služby ve dny pracovního klidu, mezi něž se státní i ostatní svátky řadí, nelze tedy podat žádnou písemnost (stížnost, návrh na zahájení správního řízení, odvolání apod.) k doručení. Proti výkladu, že se jedná o lhůty hmotněprávní i procesněprávní zase stojí fakt, že zákon nezakazuje soukromým subjektům vykonat hmotněprávní úkon i ve svátek. Tedy je velmi účelné prodloužit lhůtu, jejíž konec dopadne na svátek, až do nejbližšího následujícího pracovního dne, aby právní úkon mohl být učiněn osobně nebo písemnost předána provozovateli poštovní licence, nic však nebrání dvěma fyzickým osobám o státním svátku uzavřít smír, přijmout závaznou objednávku nebo

převzít zboží. Zdá se tedy, že se bude jednat výhradně o lhůty procesněprávní. Zákon však nikde *expresis verbis* tuto otázku nevyřešil,

#### 7.1.1 Státní svátky a počítání lhůt ve správním právu

V oblasti správního práva je význam státních a jiných svátků pro počítání lhůt upraven velmi podobně, ač s drobnými odchylkami. Obecně je upraven § 40 odst. 1 písm. c) Správního řádu<sup>84</sup>:

*"Připadne-li konec lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší příští pracovní den; to neplatí, jde-li o lhůtu určenou podle hodin." U slova svátek je v zákoně poznámka odkazující na svátkový zákon. Zcela shodná je úprava § 128 odst. 3 zákona o sociálním zabezpečení<sup>85</sup>, jen místo sousloví konec lhůty používá sousloví poslední den lhůty.*

Obdobnou úpravu nalezneme v § 2 odst. 3 nařízení vlády č. 507 / 2004 Sb.<sup>86</sup>:

*"Pokud poslední den lhůty stanovené v odstavcích 1 a 2 připadne na sobotu, neděli, státní nebo ostatní svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den." U slova ostatní svátek je v zákoně poznámka odkazující na svátkový zákon.*

Zde už vidíme změnu. Správní řád zřejmě subsumuje státní svátky a jiné svátky pod slovo svátek a poskytuje prostor pro lingvistickou interpretaci, jež znemožní příliš široké chápání slova svátek např. rozšířením o celou zákonnou kategorii jiné významné dny; v názvu oné kategorie totiž není obsažen pojem svátek. Zmíněné nařízení vlády je

<sup>84</sup> zák. č. 500 / 2004 Sb., správní řád, ze dne 24. června 2004, Sb. částka 174, str. 9782

<sup>85</sup> zák. č. 100 / 1988 Sb. ve znění zák. č. 585 / 2006 Sb.

<sup>86</sup> kterým se stanoví rozsah a způsob poskytování údajů do informačního systému o služebním příjmu, ze dne 1. září 2004, ve znění nař. vl. č. 698 / 2004 Sb. a 517 / 2005 Sb.

konkrétnější a vytěsňuje prostor pro interpretaci, výslovně hovoří o konkrétních kategoriích státní svátek a ostatní svátek, což jsou nadpisy nad §§ svátkového zákona, na něž odkazuje.

S drobným rozdílem upravuje počítání lhůt § 22 odst. 5 věta třetí zák. č. 157 / 1998 Sb.<sup>87</sup>:

*" Do lhůty 48 hodin se nezapočítávají státní svátky, dny pracovního klidu a pracovního volna."*

nebo § 29 odst. 5 vyhlášení úplného znění zák.č. 147/1996 Sb. o rostlinolékařské péči a změnách některých souvisejících zákonů<sup>88</sup>:

*"Do lhůty podle odstavce 3 písm. a) se nezapočítávají státní svátky, dny pracovního klidu a pracovního volna."*

V těchto dvou zmíněných předpisech není žádná poznámka ani jiný odkaz na svátkový zákon, ale výslovně tu zákonodárce stanoví státní svátky a dny pracovního klidu. Nehovoří sice o kategorii ostatní svátky, ale svátkový zákon stanoví, že ostatní svátky jsou dny pracovního klidu. Tedy i zde se úprava počítání lhůt vztahuje pouze na státní a ostatní svátky a netýká se jiných významných dní.

Počítání lhůt je v oboru výkonu státní správy i samosprávy upraveno v mnoha dalších zákonech, ač ne ve všech. Tam, kde upraveno je, je úprava totožná nebo velice podobná jednomu ze čtyř výše zmíněných ustanovení. Tam, kde tato úprava zcela chybí, se subsidiárně použije úprava daná ve Správním řádu nebo jiném obdobném předpisu, který pravidla pro počítání lhůt včetně zmíněných svátků obsahuje.

<sup>87</sup> o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých dalších zákonů, ze dne 11. června 1998, ve znění zák. č. 320 / 2002 Sb.

<sup>88</sup> ve znění zák. č. 314 / 2001 Sb., úplné znění vyhlášeno pod č. 36 ve Sb. částka 14 / 2002, str. 514



### 7.1.2 Státní svátky a počítání lhůt v trestním právu

Obecnou úpravou dopadu státních a jiných svátků v oboru trestního práva je ustanovení § 60 odst. 3 Trestního řádu<sup>89</sup>:

*"Případne-li konec lhůty na den pracovního klidu nebo pracovního volna, pokládá se za poslední den lhůty nejbližší příští pracovní den."* Zákon nijak na svátkový zákon neodkazuje, neboť toho není vzhledem k výrazu *den pracovního klidu* třeba. Svátkový zákon zařazuje státní svátky i ostatní svátky mezi dny pracovního klidu.

Odlišnou právní úpravu v rámci pramenů trestního práva nikde nenalezneme.

### 7.1.3 Státní svátky a počítání lhůt v občanském právu

Zde je základní právní úpravou § 122 odst. 3 Občanského zákoníku<sup>90</sup> :

*"Případne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližše následující pracovní den."*

a § 57 odst. 2 věta druhá Občanského soudního řádu<sup>91</sup> :

*"Případne-li konec lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližše následující pracovní den."*

Právní úprava je obdobně jako v oboru práva správního shodná vyjma slovního spojení *poslední den lhůty a konec lhůty*.

### 7.1.4 Státní svátky a počítání lhůt ve finančním právu

V oblasti finančního práva nalezneme zmínku o svátcích v § 14 odst. 8 zák. o správě daní a poplatků<sup>92</sup>:

<sup>89</sup> zák. č. 141 / 1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění zák. č. 321 / 2006 Sb.

<sup>90</sup> zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 443/2006 Sb.

<sup>91</sup> Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zák.č. 315/2006 Sb.

<sup>92</sup> Zákon č. 337 / 1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění zák. č. 267 / 2006 Sb.

"Připadne-li poslední den lhůty pro uplatnění právních úkonů vůči správci daně na sobotu, neděli nebo státem uznaný svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den." Zákon na svátkový zákon nijak neodkazuje ani neužívá termínu den pracovního klidu. Ačkoli se domnívám, že ani zde neměl zákonodárce na mysli rozšířit lhůtu o všechny jiné významné dny ze svátkového zákona, ze všech v této práci zmíněných ustanovení zákona týkajících se svátků a lhůt je toto nejméně specifické a dovoluje nejširší možný výklad. Sama terminologie státem uznaný svátek je velmi neurčitá. Ve svátkovém zákoně se "(...) parlament usnesl" na existenci státních svátků, ostatních svátků a jiných významných dnů, ale nenalezl jsem žádný zákon, kde by se nějaký svátek "uznával".

#### **7.1.5 Státní svátky a počítání lhůt v ústavním právu**

Na poli ústavního práva ve věci státních svátků existuje judikát Ústavního soudu ČR ve věci suspensivního veta prezidenta republiky, přesněji náleží Ústavního soudu ze dne 17. prosince 1997 ve věci návrhu prezidenta republiky na zrušení zákona č.243 / 1997 Sb., kterým se mění zákon České národní rady č.246 / 1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.<sup>93</sup>

Václav Havel, prezident republiky, navrhl Ústavnímu soudu na zrušení zákon na ochranu zvířat proti týrání z důvodu použití neústavního legislativního procesu.

Neústavnost procesu spatřoval prezident republiky v tom, že podle čl. 50 odst. 1 Ústavy České republiky využil na vetování návrhu zákona plných 15 dní, přičemž konec lhůty připadl na sobotu a doručen sněmovně byl až první následující pracovní den, tedy v pondělí.

Z parlamentu byl dne 13. června 1997 návrh poslán a téhož dne doručen Kanceláři prezidenta republiky.

V sobotu, dne 28. června 1997, vrátil prezident s odůvodněním návrh Poslanecké sněmovně, ten byl doručen následujícího pracovního dne, tj. v pondělí dne 30. června 1997. Poslanecká sněmovna se dne 5. září 1997 usnesla, že o vráceném zákoně nebude znovu hlasovat s poukazem na to, že jí nebyl vrácen ve lhůtě 15 dnů poté, co byl postoupen prezidentu republiky<sup>94</sup>. Poslanecká sněmovna tedy přijala striktní výklad ústavněprávního termínu 15 dní, zatímco prezident republiky přijal širší výklad. Prezident se přitom dovolává aplikace občanskoprávního principu, kdy případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den<sup>95</sup>. Prezident též používá podpůrný argument lingvistický, že pokud by se mělo chápat 15 dní striktně a připadlo by takové datum na sobotu, neděli či svátek, jednalo by se fakticky o zkracování ústavněprávní patnáctidenní lhůty na mnohem méně než 15 dní, což by odporovalo Ústavě.

Poslanecká sněmovna argumentuje tím, že Ústava nijak nespecifikuje počítání lhůt a protože v ústavním řádu nikde není interpretační pravidlo pro výpočet dní zmíněn, je nutno chápat číslovku 15 jako patnáct po sobě jdoucích dní. Podpůrně Poslanecká sněmovna argumentuje ústavněprávním principem právní síly, neboť různé zákony si pro různá právní odvětví stanoví principy počítání lhůt samostatně a ne vždy shodně a jako se nemohou použít tato právní pravidla

---

<sup>93</sup> publikovaný ve Sb. pod číslem 30, částka 14, rozeslána dne 10. března 1998 str. 4393 a ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu za rok 1997, Svazek č. 9, nález č. 163

<sup>94</sup> usnesení Poslanecké sněmovny č. 244/1997 Sb. ze dne 5. září 1997.

<sup>95</sup> Z nálezu jasně vyplývá, že Kancelář prezidenta republiky, Ústavní soud i Poslanecká sněmovna vnímají právní výraz "svátek" ve smyslu Zákona o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu v platném znění.

mimo oblast, pro niž jsou speciálně nastavena, tak je nelze tím spíše použít pro rovinu ústavní<sup>96</sup>.

Ústavní soud dal za pravdu prezidentu republiky s odůvodněním, že při interpretačním sporu mezi dvěma ústavními činiteli o použití ústavní pravomoci musí být takový spor řešen především ve prospěch použití takové ústavní pravomoci a ne proti ní, neboť tím se dosáhne účelu dělby moci mezi mocí zákonodárnou a výkonnou. Jako podpůrný argument odmítl deklaraci sněmovny, že byla připravena prezidentské veto přijmout na požádání i v sobotu a byla by ochotna i ve státní svátek, bylo-li by třeba. Ústavní soud totiž neshledal v zákoně o jednacím řádu Poslanecké sněmovně žádná zvláštní ustanovení vymezující rozsah působení sněmovny ve dnech pracovního klidu, a tudíž vidí takovou deklaraci připravenosti převzít veto jako zcela právně irelevantní.

Pro počítání lhůt v ústavním právu pro případy připadnutí konce lhůty na státní či jiný svátek se statutem dne pracovního klidu platí od roku 1998 právní zásada, že případně-li konec lhůty právě na takový svátek, bude se za konec lhůty počítat první následující pracovní den.

#### **7.1.6 Shrnutí a zevšeobecnění počítání lhůt ve vztahu ke svátkům**

Celkově vidíme, že ač se pozitivní právní úprava daná jednotlivými zákony liší jedním či dvěma slovy, ve všech případech dojdeme ke stejnému výsledku, který lze vyjádřit takto:

Případně li při běhu lhůty její konec na svátek se statutem dne pracovního klidu, počítá se za konec lhůty první nejbližší pracovní den.

---

<sup>96</sup> Lingvistická právní interpretace *a minore ad maius*

Tento výsledek, který je souborem společných prvků jednotlivých zákonných ustanovení napříč právními odvětvími, by se dal tedy považovat za vyjádření obecného právního principu týkajícího se veškerého počítání lhůt.

## **7.2 Význam státních a jiných svátků v oblasti pracovního práva**

Zákoník práce<sup>97</sup> v platném znění upravuje práci ve svátek souhrnně v § 91.

Zákoník se odkazuje na svátkový zákon v platném znění<sup>98</sup>, ale pro účely odměňování rozlišuje dva případy: práci ve svátek a tzv. placený svátek. Placený svátek popisuje jako případ, kdy svátek připadne na obvyklý pracovní den zaměstnance, a práce mu tudíž tento den odpadne.

Podle zákoníku tedy není placeným svátkem takový státní nebo jiný svátek se statutem dne pracovního klidu, který připadne zaměstnanci na den, kdy by zaměstnanec podle svého pracovního rozvrhu nepracoval. Tedy pokud má zaměstnanec týdenní pracovní rozvrh pětidenní se dvěma dny nepřetržitého odpočinku připadající na sobotu a neděli (statisticky nejobvyklejší případ<sup>99</sup>) a pokud státní nebo jiný svátek připadne taktéž na sobotu nebo neděli, nejedná se u tohoto zaměstnance o placený svátek.

U zaměstnanců pracujících v nočních směnách se aplikuje zvláštní pravidlo, že den pracovního klidu nastává hodinou odpovídající nástupu směny, která v pracovním týdnu podle denního rozvrhu nastupuje jako první<sup>100</sup>.

<sup>97</sup> zák. č. 262 / 2006 Sb., zákoník práce, ze dne 21. dubna 2006, Sb. částka 84, str. 3146.

<sup>98</sup> zák. č. 129 / 2006 Sb., kterým se mění zák. č. 245 / 2000 Sb. o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu, ve znění zákona č. 101 / 2004 Sb." ze dne 14. března 2006, Sb. částka 45, str. 1562

<sup>99</sup> Zdroj. ročenka Českého statistického úřadu, Praha, 2005

<sup>100</sup> Toto pravidlo je dáno §6 nařízení vlády č. 108 / 1994 Sb.

Další právní postup se však liší v závislosti na tom, zda se bude aplikovat zákon o mzdě<sup>101</sup> či zákon o platu<sup>102</sup>.

### 7.2.1 Postup podle zákona o mzdě

Za výkon práce ve svátek přísluší zaměstnanci náhradní volno<sup>103</sup> v rozsahu práce, kterou ve svátek odvedl. Za tuto dobu náhradního volna má zaměstnanec nárok na plnou náhradu mzdy ve výši průměrného výdělku bez ohledu na systém odměňování, což platí i pro zaměstnance s měsíční mzdou.

Zaměstnavatel a zaměstnanec však mohou přistoupit na dohodu, že za odvedenou práci ve svátek nedostane zaměstnanec náhradní volno výměnou za dohodnutý příplatek za ve svátek odvedenou práci. Zaměstnavatel může zaměstnancům nabízet vyšší příplatek a motivovat je, aby si nevybírali náhradní placené volno.

Na rozdíl od práce přesčas zákon neumožňuje smluvní dohodu mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, že mzda zaměstnance sama o sobě již zahrnuje kompenzaci práce ve svátek. Náhradní volno nebo peněžní kompenzaci musí zaměstnavatel poskytnout vždy a všem zaměstnancům v pracovním poměru a to včetně těch, jejichž odměňování je právně upraveno jako smluvní mzda v rámci každé takové pracovní smlouvy<sup>104</sup>.

Pokud zaměstnanec nemůže odvést práci v obvyklý pracovní den z důvodu státního svátku, práci v takový den neodvede a přísluší mu náhrada mzdy ve výši průměrného výdělku.

Pokud ušla zaměstnanci jen část mzdy v takovém důsledku, má nárok na náhradu příslušné části průměrného výdělku.

<sup>101</sup> zákon č. 1 / 1992 Sb., o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělku

<sup>102</sup> zákon č. 143 / 1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech

<sup>103</sup> §6 odst.1 zákona č. 1 / 1992 Sb., o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělku

<sup>104</sup> t.j. manažerské smlouvy

### 7.2.2 Výpočet dosažené mzdy za práci ve svátek

Dosažená mzda za práci ve svátek je mzda, jež zaměstnanci náleží za vykonanou práci před započtením příplatku za práci ve svátek.

Pro hodinovou mzdu je výpočet mzdy dán takto: násobek hodinového mzdového tarifu a odpracované doby ve svátek.

Pro měsíční formu je výpočet mzdy pouze běžná přiznaná měsíční mzda plus dohodnutý příplatek za práci ve svátek.

Speciální případ je ten, kdy zaměstnanci případně pracovat ve svátek a ještě se jedná o práci přesčasovou. Musí dojít k právní kumulaci dvou zcela odlišných titulů, a sice musí státní nebo jiný svátek připadnout na den, kdy má zaměstnanec podle rozvrhu vykonat práci, musí být mezi ním a zaměstnavatelem předchozí dohoda o odpracování takové směny<sup>105</sup> a práce musí být konána nad rámec v tomto týdnu již odpracovaného hodinového pracovního fondu.<sup>106</sup> Pak se pro výpočet užije následující rovnice:

Dosažená mzda za práci přesčas z měsíční mzdy je vyjádřena podílem násobku přiznané měsíční mzdy a hodinové odpracované doby práce přesčas v daném kalendářním měsíci, a hodinového individuálního fondu pracovní doby včetně svátků, na něž připadla zaměstnanci práce.

### 7.2.3 Postup podle zákona o platu

Zaměstnanci přísluší<sup>107</sup> za práci ve svátek náhradní volno, ledaže se dohodne se zaměstnavatelem na příplatku za odvedenou práci ve svátek. Tento příplatek se počítá od každé započaté hodiny. Kogentní právní úprava pouze stanoví,

<sup>105</sup> Tedy musí si za takovou práci vzít náhradní volno nebo pracovat bez nároku na náhradní volno, ale za zvláštní smluvený příplatek.

<sup>106</sup> §83 odst.6 věta první zákoníku práce.

<sup>107</sup> §12 odst.2 zákona č. 143 / 1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech

že příplatek nesmí být méně než 100% průměrného hodinového výdělku, ale závisí na vůli stran, zda se případně dohodnou na příplatku vyšším. Pokud se nejedná o souběh výkonu práce přesčas v den státního nebo jiného svátku, příplatek se poskytuje k běžně přiznanému měsíčnímu platu a rozhodne-li se zaměstnanec si vybrat náhradní volno, plat se mu krátit nebude.

Pokud zaměstnanci případně svátek na den, kdy pracovat nemá, plat se mu nijak nemění<sup>108</sup>.

Z účetního hlediska bývá často nejasné, zda se mají při měsíčním zúčtování započítávat mzdy za svátky do fondu pracovní doby či nikoli. Odpověď najdeme v § 40 odst. 1 nařízení vlády č. 108 / 1994 Sb. Podle něho se jako výkon práce zaměstnance posuzuje i doba, kdy zaměstnanec nepracoval z důvodu státního nebo jiného svátku se statutem pracovního klidu. Toto pravidlo tedy platí pro účely výpočtu pracovní doby. Takový svátek se pak započte do pracovní doby, je třeba jej vždy zaměstnanci započíst.

---

<sup>108</sup> § 14 odst. 1 ibid



## 8. Právní mikrokomparatistická studie

Tato studie srovnává konkrétní právní stav v oblasti státních a jiných svátků se statutem dne pracovního klidu nebo jeho zahraniční právní obdoby se stavem v České republice ke dni zadání této diplomové práce.

V České republice má statut dne pracovního klidu 7 státních svátků a 6 ostatních svátků, to je dohromady 13 dní z roku.

Tato studie je založena na právním dokumentu Evropské Unie s názvem Úřední věstník Evropské Unie ve věci státních a jiných svátků a dnů pracovního klidu, který každoročně vydává Evropská hospodářská a společenská komise<sup>109</sup>, podepsaná předsedou komise a publikovaná na konci každého kalendářního roku pro rok následující. Pro konkrétní data byl pro účely této studie vybrán rok 2006 ve smyslu Úředního věstníku Evropské Unie zn. 2005/C336/02.

Srovnávat budeme státní a jiné svátky podle různých kritérií hodnocení.

### 8.1 Komparace 1: počet státních a jiných svátků se statutem dne pracovního klidu či obdobným právním statutem

Tabulka 1:

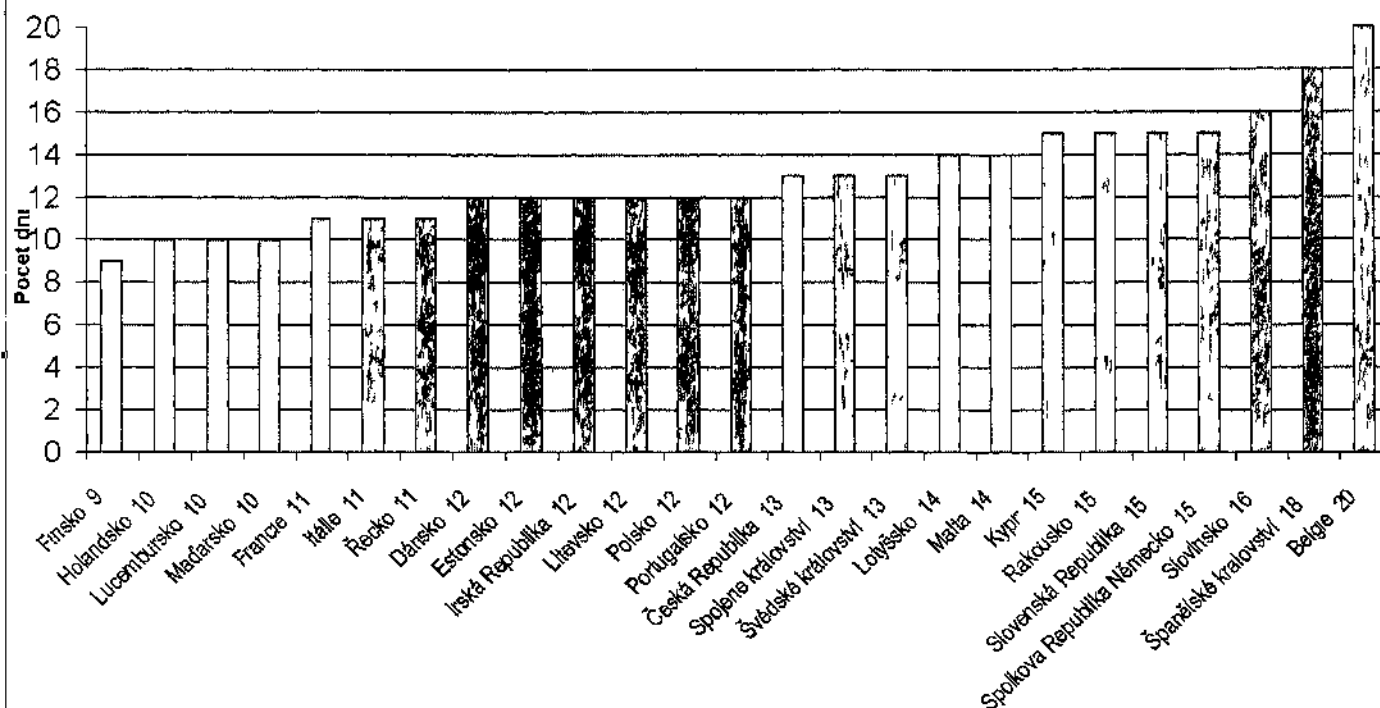
Belgie: 20	Lotyšsko: 14
Česká republika: 13	Lucembursko: 10
Dánsko: 12	Maďarsko: 10
Estonsko: 12	Malta: pro rok 2006 komisi neposlala podklady, ale výzkumem jsem došel k tomu, že v roce 2005 jich bylo 14. Není to evidentně ukazatel zcela aktuální, ale pro běžné srovnání postačí.
Finsko: 9	
Francie: 11	
Holandsko: 10	
Irská republika: 12	
Itálie: 11	
Kypr: 15	
Litevsko: 12	

<sup>109</sup> The Official Journal of the European Union / EN /, by the European Economic and Social Committee

Polsko: 12  
Portugalsko: 12  
Rakousko: 15  
Řecko: 11  
Slovenská republika: 15  
Slovinsko: 16  
Spojené království: 13  
Spolková Republika Německo:  
15  
Španělské království: 18  
Švédské království: 13

Graf 1:

### Srovnání svátkových dní pracovního klidu



Jak je vidět, statistické extrémy jsou Belgie s dvaceti a Finsko s devíti. Česká republika se svými třinácti je širší průměr, což interpretuji jako rozumná pracovní morálka co do počtu ročně odpracovaných dní.

#### 8.2 Komparace 2: konkrétní data jednotlivých slavených svátků se statutem dne pracovního klidu nebo obdobným právním statutem

Tabulka 2:

Belgie: 1.1., 17.4., 1.5., 25.5., 26.5., 5.6., 21.7., 14.8., 15.8., 1.11., 2.11., 11.11., 15.11., 25.12., 26.12., 27.12., 28.12., 29.12., 30.12., 31.12.

Česká republika: 1.1., 17.4., 1.5., 8.5., 5.7., 6.7., 28.9., 28.10., 17.11., 24.12., 25.12., 26.12..

Estonsko: 1.1., 24.2., 14.4., 16.4., 1.5., 4.6., 23.6., 24.6., 20.8., 24.12., 25.12., 26.12..

Finsko: 6.1., 14.4., 17.4., 1.5., 25.5., 23.6., 6.12., 25.12., 26.12..

Francie: 1.1., 15.4., 17.4., 1.5., 8.5., 25.5., 14.7., 15.8., 1.11., 11.11., 25.12.

Holandsko: 1.1., 16.4., 17.4., 30.4., 5.5., 25.5., 4.6., 5.6., 25.12., 26.12..

Irská republika: 1.1., 17.3., 14.4., 16.4., 17.4., 25.5., 4.6., 5.6., 7.8., 30.10., 25.12., 26.12..

Itálie: 1.1., 6.1., 17.4., 25.4., 1.5., 2.6., 15.8., 1.11., 8.12., 25.12., 26.12.

Kypr: 1.1., 2.1., 25.3., 13.4., 14.4., 17.4., 1.5., 25.5., 26.5., 5.6., 1.10., 1.11., 2.11., 25.12., 26.12.

Litevsko: 1.1., 16.2., 11.3., 16.4., 17.4., 1.5., 24.6., 6.7., 15.8., 1.11., 25.12., 26.12.

Lotyšsko: 1.1., 14.4., 16.4., 17.4., 1.5., 4.5., 14.5., 4.6., 23.6., 25.6., 18.11., 25.12., 26.12., 31.12.

Lucembursko: 1.1., 17.4., 1.5., 25.5., 5.6., 23.6., 15.8., 1.11., 25.12., 26.12.

Maďarsko: 1.1., 15.3., 17.4., 1.5., 5.6., 20.8., 23.10., 1.11., 25.12., 26.12.

Malta: pro rok 2006 komisi neposlala podklady, ale výzkumem jsem došel k tomuto výsledku pro rok 2005: 1.1., 10.2., 19.2., 31.3., 14.4., 1.5., 7.6., 29.6., 15.8., 8.9., 21.9., 8.12., 13.12., 25.12.

Polsko: 1.1., 14.4., 17.4., 1.5., 3.5., 25.5., 5.6., 15.8., 1.11., 11.11., 25.12., 26.12.

Portugalsko: 1.1., 14.4., 25.4., 1.5., 10.6., 15.6., 15.8., 5.10., 1.11., 1.12., 8.12., 25.12.

Rakousko: 1.1., 6.1., 16.4., 17.4., 1.5., 25.5., 4.6., 5.6., 15.6., 15.8., 26.10., 1.11., 8.12., 25.12., 26.12.

Řecko: 1.1., 2.1., 6.3., 25.3., 21.4., 24.4., 12.6., 15.8., 28.10., 25.12., 26.12.

Slovenská republika: 1.1., 6.1., 14.4., 17.4., 1.5., 8.5., 5.7., 29.8., 1.9., 15.9., 1.11., 17.11., 24.12., 25.12., 26.12.

Slovinsko: 1.1., 2.1., 8.2., 16.4., 17.4., 27.4., 1.5., 2.5., 4.6., 5.6., 25.6., 15.8., 31.10., 1.11., 25.12., 26.12.

Spojené království: 2.1., 13.4., 14.4., 17.4., 1.5., 25.5., 26.5., 5.6., 15.8., 1.11., 2.11., 25.12., 26.12.

Spolková Republika Německo: 1.1., 6.1., 14.4., 17.4., 1.5., 25.5., 5.6., 15.6., 15.8., 3.10., 31.10., 1.11., 22.11., 25.12., 26.12.

Španělské království: 1.1., 6.1., 19.3., 13.4., 14.4., 16.4., 1.5., 25.5., 4.6., 15.6., 24.6., 29.6., 25.7., 15.8., 12.10., 1.11., 8.12., 25.12.

Švédské království: 2.1., 13.4., 14.4., 17.4., 18.4., 1.5., 25.5., 26.5., 5.6., 1.11., 2.11., 25.12., 26.12.

#### **8.2.1 6.-7. červenec**

Je velmi zajímavé vidět, jak se v právních rádech našich bratrských států Evropské unie obráží národní identita a kulturní historie ve spojitosti se státními a jinými svátky. Tak například kromě České republiky sice vůbec nikdo neslaví den Slovanských věrozvěstů a Upálení mistra Jana Husa, ale 6. červenec slaví Litevci jako den státnosti - den korunovace prvního litevského krále Mindaugas. Tento svátek

je podobným projevem hrdosti národa a státnosti jako náš den sv. Václava.

### 8.2.2 24. prosinec

Naopak kromě Čechů, Němců a Slováků nikdo neslaví 24. prosinec, a to souhrnně jak ve státech převážně spíše katolických, tak protestantských. Jak jsem již popsal v kapitole Ostatní svátky, zdá se mi náš spíše ojedinělý přístup ke 24. prosinci teologicky i historicky nepodložený a zcela účelový. Domnívám se, že pokud by se 24. prosinec nikdy nestal svátkem, svou vysokou duchovní hodnotu by si podržel první hod Boží vánoční. Pevně doufám, že zajímavým přínosem této diplomové práce je ve světle této mikrokomparatistiky i tato zajímavá myšlenka *de lege ferenda*, totiž vrátit statut 24. prosince zpět před rok 1990.

## 9. Závěr

Bez výjimky všechny členské státy Evropské unie mají státní a jiné svátky se statutem dnů pracovního klidu zakotveny v právních rádech formou jednoho státního zákona nebo souboru více zákonů. Krom těchto však má poměrně značný počet těchto států také svátky partikulární, které na daném území taktéž v některých případech jsou dnem pracovního klidu. Tyto partikulární svátky mají zpravidla kulturní podtext historicky tradičního svátku místního katolického světce jako patrona daného území.

Právní forma ustanovení takového místního svátku se liší, někdy má přímou oporu v ústavě<sup>110</sup>, jindy v běžném zákoně, vždy se však jedná o podzákonný právní předpis tamní formy územní samosprávy a v našich právních podmínkách by se daly přirovnat k vyhláškám krajů, kterými by v samostatné

<sup>110</sup> Bundesverfassung (Bundesgrundgesetz) SRN např. zmocňuje k takové legislativní činnosti jednotlivé spolkové země

působnosti upravovaly kulturní a sociální záležitosti. Ve Francii se např. jedná o provinční dekrety, ve Španělsku o krajské regulace a v Německu mají formu usnesení jednotlivých zemských sněmů s místně omezenou platností. I u nás by se podle mého názoru našly vyšší územní samosprávné celky, na jejichž území se vyskytují poutní či svatá nebo posvátná místa. I zde tedy ve světle této mikrokomparatistické studie vidíme schůdné právně-technické řešení *de lege ferenda*.

Použitá literatura:

- Československá republika - Pražské noviny, 6. červenec 1929
- Dějiny zemí Koruny české I. a II., Paseka, Praha 1993, druhé redigované vydání
- Historické obrazy života a umučení sv. Václava, knížete českého, Knižní klub, Praha, 1997
- Toulky českou minulostí I., II. a IV., Práce, Praha, 1997
- Dějiny českého a československého práva do roku 1945. Linde, Praha, 2003
- Svátek, náboženská svoboda a rovnost zacházení, Martin Štefko, in Revue církevního práva č.34, 2/06, SPCP, Praha, 2006
- Vlasovci na Lounsku, Kulturně historická revue lounského regionu, Regiz, Louny, 2006
- Přehled českých církevních dějin, Zvon, 1991
- Ostatky českých patronů, Zvon, 1995
- Den, kdy skončila válka, Martin Gilbert, Praha, 1999
- Druhá světová válka v dokumentech a fotografiích, Antonín Šnajdárek, Svoboda, 1968
- Akt vojenské kapitulace Německa, Fronta, 2006
- Průměrný výdělek a další obsluha mzdy a platu, Bořivoj Šubrt, ANAG, 2004
- Zákoník práce s komentářem, Margerita Vysokajová a spol., ASPI, 2007
- Zákoník práce pro praxi, Jaroslav Jakubka, ANAG, 2004



Použité prameny:

Pomocné technické prapory 1950-1954, Jiří Bílek, Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd ČR, Praha, 1992

Vykonané tresty smrti, Liška Otakar a kol., Československo 1918-1989, Sešity Ústavu pro soudobé dějiny Akademie věd ČR č. 2, Praha, 2000

Zvláštní zpráva o vyhodnocení postupu státních zastupitelství a bývalé prokuratury při uplatňování ustanovení zákona č. 119/1990 Sb. o soudní rehabilitaci od 1. 7. 1990 do 30. 6. 1996, Benko Jan, Ústav pro soudobé dějiny

Akademie věd ČR, Praha, 1992

Státní ústřední archiv, Archiv ÚV KSČ, fond 02/1 sign. P 66/88 č.j. P4570

Tábory nucené práce v Československu v letech 1948-1954, Karel Kaplan, Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd ČR, Praha, 1992

Zák. č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ze dne 23. dubna 1990

Zák. č. 245/2000 Sb. o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu ze dne 29. června 2000, Sb. částka 73 str.3526

Zák. č.101/2004 o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu ze dne 10. února 2004

Zák. č. 218/2002 Sb. o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech, ze dne 26. dubna 2002

Zák. č. 129/2006 Sb. kterým se mění zák. č. 245 / 2000 Sb. o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu

Zák. č. 56/1975 Sb., kterým se doplňuje zákon o státním svátku, o dnech pracovního klidu a o památných a významných dnech, ze dne 11. června 1975, Sb. částka 17, str. 295-296

Zák. č. 262 / 2006 Sb., zákoník práce, ze dne 21. dubna 2006, Sb. částka 84, str. 3146

Zák. č. 93/1951 Sb. o státním svátku, o dnech pracovního klidu a o památných a významných dnech, Sb. částka 93, str.1

Zák. č. 500/2004 Sb., správní řád, ze dne 24. června 2004, Sb. částka 174, str. 9782

Zák. č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zák. č. 585/2006 Sb.

Zák. č. 157/1998 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých dalších zákonů, ze dne 11. června 1998, ve znění Zák. č. 320/2002 Sb.

Zák. č. 147/1996 Sb. o rostlinolékařské péči, ve znění zák. č. 314/2001 Sb., úplné znění vyhlášeno pod č. 36 ve Sb., částka 14/2002, str. 514

Zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zák. č. 443/2006 Sb.

Zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zák.č. 315/2006 Sb.

Zák. č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění zák. č. 267 / 2006 Sb.

zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění zák. č. 321/2006 Sb.

Usnesení Poslanecké sněmovny č. 244/1997 Sb. ze dne 5. září 1997.

Nález Ústavního soudu č. 163/1997 Sb. nál. a usn. Úst. soudu ČR

Nař. vl. č. 698/2004 Sb.

Nař. vl. č. 517/2005 Sb.

Rezoluce VS OSN A/RES/44/82, 45. schůze, 78. plenární zasedání, ze dne 8. prosince 1989

Rezoluce VS OSN A/RES/56/116, 56. schůze, 88. plenární zasedání, ze dne 19. prosince 2001

Rezoluce VS OSN A/RES/57/166, 57. schůze, 77. plenární zasedání, ze dne 18. prosince 2002

Rezoluce VS OSN A/60/L.12, 60. schůze, agenda 72, ze dne 26. října 2005

Tisková zpráva Spojených národů k otázce holocaustu, 1. listopadu 2005, UN News Centre, 2005

Úřední věstník Evropské Unie 2005/C336/02, Evropská hospodářská a společenská komise, 2005

## OBSAH

1.	Úvod .....	1
2.	Udělování státních vyznamenání, medailí a řádů .....	3
3.	Současná právní úprava svátků a jiných památných dní a jejich historický a právněhistorický vývoj .....	4
3.1	Právní statut .....	5
3.1.1	Den pracovního klidu .....	5
3.2	Státní svátky .....	7
3.3	Ostatní svátky .....	7
3.4	Jiné významné dny .....	7
3.5	Další významné události .....	7
4.	Státní svátky .....	8
4.1	1. leden - Den obnovy samostatného českého státu .....	8
4.2	8. květen - Den vítězství .....	9
4.2.1	Pražské povstání .....	9
4.3	5. červenec - Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje .....	11
4.3.1	Dějinné přiblížení .....	11
4.4	6. červenec - Den upálení mistra Jana Husa .....	13
4.5	28. září - Den české státnosti .....	14
4.6	28. říjen - Den vzniku samostatného československého státu .....	17
4.7	17. listopad - Den boje za svobodu a demokracii .....	19
5.	Ostatní svátky .....	20
5.1	1. leden - Nový rok .....	20
5.2	Velikonoční pondělí .....	20
5.3	1. květen - Svátek práce .....	21
5.4	24. prosinec - Štědrý den .....	22
5.5	25. prosinec - 1. svátek vánoční .....	23
5.6	26. prosinec - 2. svátek vánoční .....	24
6.	Jiné významné dny .....	24
6.1	27. leden - Den památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti .....	24
6.2	8. březen - Mezinárodní den žen .....	25
6.3	12. březen - Den přístupu České republiky k Severoatlantické smlouvě (NATO) .....	26
6.4	7. duben - Den vzdělanosti .....	27
6.5	5. květen - Květnové povstání českého lidu .....	28
6.5.1	Etapa první, vypuknutí povstání .....	28
6.5.2	Etapa druhá, město barikád .....	29
6.5.3	Etapa třetí, vrchol Pražského povstání .....	29
6.6	15. květen - Den rodin .....	31
6.7	10. červen - Vyhlazení obce Lidice .....	31
6.8	27. červen - Den památky obětí komunistického režimu .....	32
6.9	11. listopad - Den válečných veteránů .....	34
7.	Význam státních svátků v jednotlivých právních oblastech .....	35
7.1	Státní svátky a počítání lhůt .....	35
7.1.1	Státní svátky a počítání lhůt ve správním právu .....	37
7.1.2	Státní svátky a počítání lhůt v trestním právu .....	39
7.1.3	Státní svátky a počítání lhůt v občanském právu .....	39
7.1.4	Státní svátky a počítání lhůt ve finančním právu .....	39
7.1.5	Státní svátky a počítání lhůt v ústavním právu .....	40
7.1.6	Shnutí a zevšeobecnění počítání lhůt ve vztahu ke svátkům .....	42
7.2	Význam státních a jiných svátků v oblasti pracovního práva .....	43
7.2.1	Postup podle zákona o mzdě .....	44
7.2.2	Výpočet dosažené mzdy za práci ve svátek .....	45
7.2.3	Postup podle zákona o platu .....	45
8.	Právní mikrokomparatistická studie .....	47
8.1	Komparace 1: počet státních a jiných svátků se statutem dne pracovního klidu či obdobným právním statutem .....	47
8.2	Komparace 2: konkrétní data jednotlivých slavených svátků se statutem dne pracovního klidu nebo obdobným právním statutem .....	49
8.2.1	6.-7. červenec .....	51
8.2.2	24. prosinec .....	52
9.	Závěr .....	52